Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Гэсэгэмнай 1921 оной октябриин 21-hээ гарана | № 95 (16018) | 1982 оной апрелиин 23, пятница | Сэн 3 мүнгэн

БАЯРАЙ СУГЛААН

Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театр соо арад түмэнэй агууехэ вождь, Коммунис партиие, Совет олонациональна гүрэниие байгуулагша ба эмхидхэгшэ Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 112 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан үсэгэлдэр болобо. Энэ суглаанда түб хотымнай олонитын түлөөлэгшэд, ажалай ба дайнай ветерануд, үйлэдбэриин түрүүшүүл байба.

В. И. Ленинэй түрэhэн үдэртэ зорюулагдаhан элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **В. Ф. Лысов** хэбэ.

Удаань баярай суглаанда хабаадагшадта hайндэрэй ехэ концерт харуулагдаа.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ hАЙНДЭР

В. И. Ленинэй хараалhаараа ёhоор, коммунис субботникуудай олонитээр үргэнөөр үнгэргдэжэ, ёhотой бүгэдэ урадай ажалай hайндэр болоhон байна. Москва-Сортировочная деподо түрүүлэн субботнигой болоhоор 50 жэлэй ойе тэмдэглэhэн, 1969 оной хойшо манай орон дотор Бүхэсоюзна коммунис субботник жэл бүри апрель hарын али нэгэ субботодо үнгэргэгдэжэ, В. И. Ленинэй түрэhэн үдэртэ зорюулагдана. Олонациональна манай гүрэнэй хэдэн миллион ажалшад энэ үндэр бүтээсэтэ ажалай дүнгэр жэшээ харуулжа, hайндынгөө hайн hайхан ажалшар социалис Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал арьбадхана.

Арбадахи табан жэлдэ субботнигуудта дүн хамта 148 миллион хүн хабаадаhан байна. Заншалта болоhон гуримай ёhоор, субботнигуудта үндэлжэ олоhон мүнгэн зөөри hанаhуудалай хэрэглэмжэ тооцохо, арадай гэгээрэл, эдүүрые хамгаалгые хүгжөөхэ, hэнүүд ба үхибүүдэй бэеын амгыые сахиха хэрэгтэ гаргашалагдана. Жэшээнь, юhэнэй, арбадахи табан жэлэй туршада эдүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай байгууллуудые барилгада Бүхэсоюзна коммунис субботникто хүдэлжэ олоhон 1 миллиард 536 миллион түхэриг гаргашалагдаhан байха юм. Тиигэжэ хүүгэдэй 75 больница болон поликлиникэ, терапевтическэ гуша гаран корпусууд, кардиологическа 24 корпус ба диспансернүүд баригдаа. 1980—1981 онуудта субботнигуудта хүдэлжэ олоhон мүнгэн үхибүүдтээ зориулаха, эмшэлүүлхэ эхэнүүдэй байха санатори, хүүгэдэй сад-ясли бариха, дайнай болон ажалай ветерануудые медицинын талаар hайжаруулха хэрэгтэ гаргашалагдаа.

Субботнигто олдоhон мүнгэй ехэхэн хуби манайшье республикын ажалшадай hуудай байдал hайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдана. Жэшээнь, арбадахи табан жэлдэ эдүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй объектнүүдые барилгада 2,6 миллион түхэриг гаргашалагдаа. 745 hуучитай хүүгэдэй табан саад шалгалгдаа. Тиихэдэ мүнөө 672 hурагшадай hураха 3 hуруули, 760 hууритай хүүгэдэй 3 саад баригдажа байна.

Үнгэрhэн жэлдэ коммунис субботнигуудта хүдэлжэ олоhон мүнгөөр 2 миллион 09 мянган түхэригэй ажал hэдэгэжэ, 1 миллион 817 мянган түхэригэй гол фондууд шалгалгдаба. Мухар-Шэбэртэ 84 hурагшадай hураха hуруули бодхоогдоо. Мүнөө үедэ hагаринда 200 хүүгэдэй hайха саад, Хяагтада, Улаан-Удэ, Каменскда, Заречный посёлодо. Бага-Қуналейдэ, Орамхаанда hүргуулинүүд баригдажа байна.

Ажалай энэ hайндэр республика доторнай жэл бүри коммунис субботнигой үдэр hэдэр бүтээсэтэйгээр ажалшадта гэhэн уряа доро үнгэрдэг болонхой.

Ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ тухай Москвагай түрүү предприятинуудта патриотическа үүсхэлые дэмжэhэн митинг болон суглаануд олонхи коллективтэ үнгэргэдөө. Манай республикада прибор бүтээлгын нэгэдэй, М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депода «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтдай коллективүүд үүсхэл гаргаа hэн.

Ажалай түс hайндэр политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байлдаа үнгэргэдэбэ. Энэ хадаа СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй шуҳала шата болохоhоо гадна, бии байгаа нөөсэ арга болмжонуудые элирүүлhэн ба харуулhан байна. Тиихэдэ СССР-эй профсоюзуудай XVII съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ ашаа үрэ ехэтэй ажалай түлөө дэлгэрhэн хүдэлөөндэ шэнэ эршэ үгэбэ.

Промышленна предприяти, колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаануудта болоhон митингнүүд дээрэ үгэ хэлэгшэд субботнигой үлэр үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха байhаhаа мэдүүлhэн байха юм. Улаан-Удын авиационно заводой токарь, «Табан жэлые—3,5 жэл соо» гэhэн үүсхэл гаргаhан, коммунист В. Е. Анпилогов апрелиин 17-до 6 часай туршада 10 часай даабари дүүргэhэн туҳайгаа элидхээ. Мүнөө тэрэ 1983 оной февраль hарын тоосоогоор ажаллажа байнхай. Зэдын районой «Октябрьский» совхозой Долгор Цыреновагай толгойлдог hуhаалиин фермынхид энэ үдэр 14,5 центнер hуу hаahан байха юм. Энэнь юрын үдэрэйхиhөө 6,5 центнерээр ехэ болоно.

—Манай олонациональна коллектив ажалай hайндэрые ехэ амжалтаар түгэсхэбэ. Энэ үдэр Витим мүрэн дээгүүр баригдаhан 550 метр утатай хүүргэ баяр ёhололой оршон байдалда ашаглалгада үгтэжэ, БАМ-ай, Шэтын, Буряадай участогуулые холбобо—гээд, «Мостострой-9» трестын хүүргэ баригдаг 97-дохи отрядай модошо дархан А. Э. Рохтла омог баяртайгаар мэдүүлбэ.

БАМ-ай Буряадай участок дээрэ энэ үдэр бүхыдөө 34 мянга гаран хүн ажаллажа, 300 мянга гаран түхэриг барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэбэ. 17 мянган кубическа метр харгын далан хайр шулуутаар хүшагдажа, 2,5 километр түмэр замай рельснүүд табигдаа. Мүн энэ үдэр Хойто-Муяын туннель саашань метр хахадаар малтаhан Социалис Ажалай Герой В. Р. Толстоуховай, 2,5 километр рельс табиhан Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Александр Бондарь гэгшын бригаладнууд онсо шалгарhан байна.

Республикымнай нинслэл хото Улаан-Удэдэ бүхылөө 200 мянган хүн субботнигто хабаадаа. Городой предприятинууд 2 миллион 212 мянган түхэригэй промышленна продукци гаргаба. Ленинэй орденто Улаан-Удын локомотив-вагон заводто субботнигто хабаадагшадай 95 процентнь өөhэдычгөө хүдэлдэг газарта ажаллаа. Заводой коллектив тепловозуудые заhабарилhан, 400 паар вагоной мөөрнүүдые гаргаhан, 84 тонно шэрэм шудхаhан ба бэшэhье продукци бүтээhэн байна.

Улаан-Удын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой коллектив БАМ-ай захяа дүүргэжэ, 90 тонно түмэр конструкци бүтээгээ. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинат «улаан субботын» үдэр алмагдаhан электрын элшэ дээрэ хүдэлжэ, 30 тонно угаагдаагүй ноohо, 4 тонно утаhа, 4 мянган дүрбэлжэн метр ноohон бүд үйлэдбэрилбэ.

Тобшолон хэлэхэдэ, республикымнай промышленна предприятинууд энэ үдэр 2 мянган тонно цемент, 720 шифер, 100 тонно картон, 1600 тонно шулуу нүүрhэ үйлэдбэрилhэн, 9,5 мянган кубометр модо зөөhэн байха юм. Тэрэшэлэн манай барилгашад 880 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэбэ. «Бурятферммаш», Забайкалиин апатитова заводуудай, Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилга түргэдхэхэ, Улаан-Үдэдэ гэр байра барихa талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Улаан-Удын, Хойто-Байгалай түмэр замай отделениннүүдэй бүхы коллективүүдэйнь 90 процент хүдэлмэришэд субботнигто хабаадаа. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Удын локомотивна депогой машинистнэр апрелиин 17-до 423 поезд алмагдаhан электрын элшээр ябуулhан, 152 поездын «Шанарай рейснүүдые» үнгэргэhэн байна. Эгээн түрүүлэн иимэ поезднуудые электровозой машинистнэр КПСС-эй гэшүүд Борис Александрович Иваненко, Борис Сыренович Дылгеров, Григорий Александрович Рязанов, СССР-эй Верховно Советдэй депутат Василий Яковлевич Корытов, ВЛКСМ-эй гэшүүн Геннадий Мостовской гэгшэд жолоодоо.

Улаан-Удын авиапредприяти соогоо эгээн түрүүлэн Ленинскэ коммунис субботнигой тоосоогоор авиапредприятиин коллективүүд ажаллажа эхилээ юм.

Март hарын эхээр АН-24 самолодой командирнууд П. Шергин, А. Султанов, З. Дамбаев, М. Торонов гэгшэдэй экипажнууд алмагдаhан түлишэ дээрэ Эрхүү нилдэжэ ошоод ерэhэн байна. Субботнигой эхилхэ үдэр болотор иимэ хүдэлмэри 76 экипаж дүүргээд байгаа. БАМ-ай барилгашадые хангалаг МИ-2 вертолодой командирнууд Р. Аюшеев, В. Тюменцев, Г. Иванов, Ю. Булаков болон бусадай экипажнууд коммунис субботнигой тоосоогоор хүдэлhэн байна.

Буряадай транспортина управленинн жолоошод 100 мянган түхэригэй арадай ажахын ашаа зөөбэ.

Харгышад 40 мянган түхэригэй харгы барилгын хүдэлмэри дүүргээ юм. Шэнэ харгы бариха, автомашиныйабадаг хүүргэнүүдые заhабарилха, харгын далан дээрэ хайр шулуу хаяжа үндэр болгохо гэхэ мэтын хүдэлмэри хэгдээ.

Республикымнай колхоз, совхозуудта субботник мүн лэ эмхитэй hайнаар үнгэрөө. Сабшалан болон таряалан дээрэ 6300 тонно наг шэбхэ, 500 тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаа. Сабшалан болон бэлшээри уhалха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Олон коллективүүд, тэрэ тоодо Тимлюйн цементнэ завод, Шэнэ-Бэрээнэй гол завод, Гусиноозерскын ГРЭС-эй дүрбэдэхи автобаза, Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, 750 цех, халаан, бригада болон участогуудаа, 22 мянган ажалшад энэ үдэр алмагдаhан материал, түлишэ болон электрын элшэ дээрэ хүдэлhэн байна.

Ленинскэ коммунис субботник ёhотой ажалай hайндэр, совет патриотизмын болон интернационализмын, арадуудай хани барисаанай гэршэ боложо үнгэрбэ.

Республика доторнай Ленинскэ коммунис субботнигто 522 мянга гаран хүн хабаадажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 966 мянган түхэриг оруулагдаха байна. Энэ хадаа 1981 онойхиhоо ехэ болоно.

Ленинскэ коммунис субботнигой дүн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр республикын ажалшадай ниитэ-политическэ болон ажалай эдэбхиин нилээл дээшэлhые, баталжа, парти болон арадай бата нэгэдэл, тэдэнэй КПСС-эй ЦК-гай дотоодын болон гадаадын политикые дэмжэжэ байhые гэршэлэн харуулаа.

В. БИРЮКОВ.
КПСС-эй обкомой секретарь.

ШЭБХЭ ШЭРЭГДЭНЭ, ГАЗАР УhАЛАГДАНА

Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ хоёр hарын туршада манай колхоздо 8000 тонно наг шэбхэ таряалан болон сабшалан дээрэ зөөгдэхэ хараатай. Мүнөө энэ ажалай эршээ абажа, нютагай энэ үтэгжүүлгэ түлөг зөөгдэжэ байнхай. Тэрэниие зөөхэ тусхай отряд үнишэй механизатор Г. М. Саргаевай хүтэлбэри доро эмхидхэгдhэн юм. Тус отрядта мөөртэ 5 трактор, 1 бульдозер, 1 погрузчик үгтэнхэй. Мүнөө 2 самосвал нэмэжэ үгөөбли.

Хүнүүдые урмашуулан хүдэлгэхэдэ, ажалай бүтээсэ хаанашье hайн байлаг ааб даа. Энээниие хараадаа абажа, газарай үрэжэл hайжаруулха отрядтаяа хэлсээ баталаабди. Хэрбээ газарай үрэжэл hайжаруулха хоёр hарын түрүүшын хахадта наг шэбхэ зөөхэ бүхы түсэбөө дүүргээ hаань, отрядта 600 түхэриг мүнгэн шан барюулхабди. Түрүүшын hарын дүн апрелиин 16-да гаргагдаха.

Мүнөө газарай үрэжэл hайжаруулха отрядайхид үглөө эртээнhээ үдэшэ орой болотор ажаллана. Трактор бүхэниинь 2 тэргэ шэрэнэ. Үдэртэ 400—500 тонно наг шэбхэ сабшалан болон таряалан дээрэ гаргагдана. Трактористнууд А. Ч. Марактаев, Д. Ш. Халудоров, С. Ш. Холхоев болон бусад эрхим hайнаар хүдэлнэ. Бульдозерист Л. Д. Шляпкин, ашаалагша Н. Н. Дорофеев гэгшэд трактор болон самосвалнуудые заахашье hаатуулангүй, шэбхээр дүүргэжэ табина.

Габшагай ажалай хоёр hарын туршада хэлдэхэ бэшэшье ажал эршэтэйгээр үнгэргэгдэжэ байнхай. Түсэбэй ёhоор, 11 километрэй орондо 4 километр ута хорёо баригдаба. Бүлүүр гурбан станци сабшалан уhална. Бүхыдөө 450 гектар газар 3 улаа уhалагдаха юм. Баяар шэнэ ерэhэн үшөө 3 бүлүүр станци хүдэлгэгдэжэ эхилхэ.

А. ХОЛБОЕВ,
Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном.

МАРТ 15 — ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ — хоёр hара — МАЙ 15

МҮРЫСЭН АЖАЛЛАНА

ССР Союзай 60 жэлэй ойн баярай жэлдэ үбhэ ногооной баян ургаса ургуулхаар шиидэhэн Хяагтын районой ажахыныудай луговодууд, механизаторнууд сабшалан, полиниогоо үрэжэл hайжаруулха хүдэлмэреэ үдэрhөө үдэртэ үргэдэхэнэ. Жэшээлбэл, «Пограничный» совхозой лугомелиоративна оньhожоруулагдамал отрядай гэшүүд энэ жэлэй эхинhээ хойшо бүхытөө 3367 тонно наг шэбхэ зөөгөө юм. Энээнэй 1701 тоннонь сабшалан, поли дээрэ гаргаглаа.

Мүнөө үедэ совхозой нэгэдэхи отделениин механизаторнууд районой «Сельхозхимия» нэгэдэлтэй хамта сабшалан, таряалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэрээ ябуулна. hүүлэй мэдээгээр эндэ 11 трактор hаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Мүн Ехэ-Нугын совхоздо энэ хүдэлмэри hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэ наг шэбхэ зөөхэ оньhожруулагдамал хоёр звено байгуулагданхай.

Газарай үрэжэл hайжаруулхаар соносхогдоhон хоёр hарын эхинhээ хойшо сабшалан, поли дээрэ 1150 тонно наг шэбхэ гаргаа юм. Мүн эндэ дүрбэн бүлүүр станци хүдэлгэгдэжэ, 100 шахуу гектар сабшалан уhалагдаа.

А. ФАРФУТДИНОВ.

ХАРААЛhАНАА ДҮҮРГЭХЭЭР

Захааминай районой Далахайн совхозой хүдэлмэришэд энэ хугасаа соо бүтээхэ ажалаа сүм дүүргэхээр эрмэлзэнхэй юм. Ушарынь хадаа энэ хабартаа сабшалан, таряаланайнгаа үрэжэл hайжаруулха хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулhанай ашаар үбhэ ногооной ургаса эрид дэбшэлүүлхээр хараална.

Габшагай хоёр hарын эхинhээ хойшо сабшаланда 300 тонно, поли дээрэ 270 тонно наг шэбхэ гаргагдажа, 2000 гаран hүргааг отологдожо бэлэдхэгдhэн, 1800 метр утатай посхоод шэнээр баригдаhан байна. Мүн үбөлдөө 310 кубометр тошон хүргөгдөө юм. Тэрэшэлэн үрэмдэмэл худагай уhаар 3—4 гектарай газар үндалуулагдаа. Уhаар элбэг Горхон, Утаата горхондо хаалтанууд хэгдэhэн байна.

Газарай үрэжэл hайжаруулха хүдэлмэридэ үнинэй коммунист Даша Будаевич Порхосвой хүтэлбэрилдэг звено эрхимлэнэ.

Н. ДАМБАЕВ.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

УНЖАГАЙРАГШАД УРГАСАЯА АЛДАХАНЬ

Хорин районой «Георгиевский». Анаагай, Үдын совхозуудай таряалан болон сабшаган дээрэ юун хэгдэжэ байнаб гэжэ hонирхобби. Түрүүшынь совхозо хүрэжэ ерэхэдэмнай, эндэхи лугомелиоративна отрядай, районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнуудай hахы hалаг хүдэлжэ байба. Сабшалан, бэлшээрин, таряалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай хоёр hарын туршада 7000 тонно наг шэбхэ гаргаха даабарияа эдэнэр hаяар дүүргэхэнь.

Совхозой нэгэдэхи отделениин үнинэй механизатор Михаил Потапович Аминановай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд Майлын сабшалан дээрэ 380 тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргажа, үбөлдөө, 192 шахуу гектар дээрэ хүргэгдhэн тошо мүльhэн хайлажа, газар шиигтүүлэгдэнэ. Мүн 30 гаран гектар сабшалан модо, шулуунhаа сэбэрлэгдэ, 1500 метр утатай уhалуурийн хананааб сэбэрлэгдэ. Мүнөө тэдэнэр газараа борнойлжо, хүрhыень hэбхирүүлжэ байна.

Мүн дүс ажахын Амагалантын отделениин луговодууд Бато Цыжипов, ахалагша хонишон Владимир Шоёнов гэгшэд гушаад газарта hайрам тогтоогоо. Тиихэдэ үбөлэй үедэ совхозой луговодуудай хүсөөр Нарин горхоной эхиндэ 10 мянга шахуу кубометр тошон хүргэгдhэн юм. Мүнөө тэрэнэй уhаар дутын сабшалан, бэлшээри уhалагдажа байна.

— Манай совхозой, мүн «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнуудай хүсөөр мүнөө дээрээ 5000 тонно наг шэбхэ зөөгдөөд байна,— гээд совхозой директор Прокопий Яковлевич Захаров хоорэбэ.—Энэ хэрэгтэ трактористнар Петр Саловаров, Жалсан-Доржо Жалсараев, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнууд Михаил Непомнящих, Даниил Спиридонов, Юрий Романов гэгшэд хубитала сэхээр оруулhан, ажалай үедэ трактор, машилаяа hаалгүйгөөр хүдэлгэhэн байха юм.

Ашангын отделениие эбхилэгшэ Бато-Мунко Цыбенович Дондоковтой уулзахадамнай тэрэ нигэжэ хэлэбэ:

— Сабшалан, бэлшээрин ургаса дүүжэлүүлхэ хоёр hарын туршада отделениимнай механизаторнууд болон луговодууд ургашатайгаар ажаллана. Силосэй ургамалнуудые тариха 300 гаран гектар поли дээрэ наг шэбхэ гаргажа, 580 гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха түсэбөө эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэмнай.

Манай 6 луговод үбөлдөө уhа голой, булагуудай уhаар hала ёхэ тошо хүргөө юм. Тэрэнэй уhаар Зүүн ба Баруун Ашангын сабшалангай 60 гаран гектар үндалуулагдаха юм. Эндэ луговодуудаймнай аха заха болохо хуушанай механизатор Жалсан-Доржо Тогмитович Жалсараев, Даша-Жамса Цыбиков гэгшэд ажаллана. Эдэнэр байгша ондо баян ургаса заабол ургуулхые ороллоно.

Тиигэбэшье энэ совхоздо бүлүүр станциинууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Табан станциинь оройдоол нэгэниинь хүдэлгэгдэнэ. Хоёр hарын туршада Анаагай совхозой луговодууд болон механизаторнуудай, районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй хүсөөр таряалан болон сабшалан дээрэ 8000 тонно наг шэбхэ гаргагдаха, мүн 3600 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха, 2009 гектар сабшалан, 249 гектар бэлшээри, 240 гектар таряалан, hубаг ханаабаар уhалагдахаар хараалганхай. Гадна энэ үедэ 20 километр ханааб заhабарилагдан сэбэрлэгдэхэ, 5 мянган hүргааг, 4,5 километртэ посхоод баригдаха байhан юм.

— Мүнөө манай совхозодо нуга сабшалангай, таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ 47 хүн хабаадана, — гэжэ совхозой ахамад мелиоратор Петр Константинович Носоров хоорэбэ. — Тэдэнэртэ 19 трактор, бүлүүр 4 станци үгтэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ хамта дэ системээр 372 гектар, бүлүүр станциинуулаар 77 гектар газар уhалагдаа.

Зүгөөр энэ совхозойхид сабшалан, бэлшээр, hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ аргатай байбашье, тэрэнээ хэрэглэнэгүй. Эндэ наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ багаар гаргагдаа. Хүрhөнэй гэдээшье hаань, нэгэшье гектар сабшалан борнойлогдоогүй. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдынь хушалтагүй газарта хаягданхай.

Мүнөө бологор энэ ажахыда луговодуудай суглаан үнгэргэдөөдүй. Тэдэнэрэй хэхэ хүдэлмэриин түсэб таабаринуудай тодорхойлогдоогүй байhаниинь гайхалтай.

Үдэрэй тэн багаар Сагаан-Хушуунда хүрэжэ ерэхэдэмнай, эндэ бүлүүр станци түлэг дундаа хүдэлгэгдэжэ байба. Ойро тойрон хэншье харагдабагүй. Голой эрьедэ байhан вагон соо трактерист Виктор Михайлов Иван Бакшеев хоёр бүхэ нойртоо дарагдан, унтажа хэбтэбэ. Эдэнэр үдэртөө хэды шэнээн газар уhалха, hарын туршада ямар хүдэлмэри хэхэ байhанаа мэдэхэгүй байшоо.

Бүришье бирагүй байдал Үдын совхозло үзэгдэбэ. Энэ ажахы 1858 гектар уhалуурийн газартай. Тэрэнэйнь 130 гектар таряалан, 1425-ниинь сабшалан, бэшэнь бэлшээри юм.

Хоёр hарын туршада түс ажахын механизаторнуд, луговодууд нуга сабшалан дээрэ 3000 тонно, таряалан дээрэ 5000 тонно наг шэбхэ гаргаха, мүн 394 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тарааха байhан аад, энэ хүдэлмэрээ тон мүргаар ябуулна. hүүлэй мэдээгээр, сабшалан дээрэ миил 1322 тонно наг шэбхэ гаргагдаа, таряалан дээрэ 723 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Гадна бүлүүр станциар 1570 гектар газар уhалха байбал, арайхан 236 гектар үндалуулагдаа.

Совхозой лугомелиоративна отряд техникээр хангагданхай байбашье, тэрэнээ гүйсэд hайнаар хэрэглэжэ шаданагүй. Совхозой ахамад агроном Н. Н. Халматов мелиоратор Н. Ц. Агванов хоёр энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Юуб гэхэдэ, хабарай нарата дулаан үдэрнүүдтэ энэ hайрам тогтоогоогүй, газар уhалха хүдэлмэри ехэ гээгдэлтэй. Хүйтэн-Булаг гэжэ газарта 200 гаран гектар сабшалан hубаг, ханаабаар уhалагдаха аад, тэрэнэй эхинэй гидротехническэ тухеэрэлгэнүүдэй саг болоортоо бэлэдгэдээгүй байhан дээрэhээ газар уhалга гэдэргэ татагдаа. Хэрбээ эдэ дутагдалнуудаа саг дары усгдхаха эрид шууд хэмжээнүүдые абаагүй hаа, энэ совхоз урданайхидаа адли ниитынгээ адууhа малда хүсэд хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэжэ шадахагүй болоно бшуу.

П. ПАВЛОВ.
Хорин районой уhалуурийн системын управлениин ахамад агроном.
А. ТАРМАЕВ,
арадай хиналтын районно комитедэй штатнабэшэ инспектор,
Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

РСФСР-эй Верховно Советдэй Президиумэй заседани апрелиин 21-дэ болобо. «Ажахые эрхилэлгые саашадань нарижуулан hайжаруулха ба партийна болон гүрэнэй органуудай зориггонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолдо үндэhэлэн, арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй тогтоолые дүүргэхэ тэлаар Кемеровскэ областиин арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай асуудал зубшэн хэлсэгдээ.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, партийна органуудай хүтэлбэри доро областиин арадай депутадуудай Соведүүд ажахые эрхилэлгые саашадань нарижуулан hайжаруулха, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанаарые дээшэлүүлхэ, комплексно экономическа ба социальна хүгжэлтые хангаха талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулна гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Промышленна предприятинуудые —нормативна сэбэр продукци гаргаха, харин капитальна барилга дээрэ барилгын товарна продукци гаргаха талаар үйлэдбэрэй түсэблэлгэдэ удаа дараалан сруулжа эхилhэн байна. Худөө ажахы промышленна үндэhэ hуури дээрэ хүгжөөгдэнэ. Үйлэдбэриин ба ажалай эмхидхэл бригадна аргаар хэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта ажахые эрхилэлгые нарижуулан hайжаруулха талаар областиин арадай депутадуудай Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдхэхэ органуудай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд тохёолдоно гэжэ Президиумэй заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтоол баталан абахадаа, түсэблэлгые hайжаруулха, ажахые эрхилэлгые нарижуулха талаар нэмэлтэ хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлхыень арадай депутадуудай Кемеровскэ областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедые үялгалба. Экономико хүтэлбэрилгын шэнэ гол ёhонуудые дары нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүдые абахыень автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдтэ, Министрнүүдэй Соведүүдтэ, хизаарнуудай, областынуудай, арадай депутадуудай Московско болон Ленинградска городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ дурадхагдаа

СССР-эй түрэнэй шагналнуудые барюулха ба ажалшадые «Ажалай ветеран» гэhэн медаляар шагнаха талаар РСФСР-эй арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай асуудалые Президиум хаража үзэбэ.

СССР-эй Конституцитай, РСФСР-эй Конституцитай зохилдуулан, РСФСР-эй хуулиие хубилгаха хүдэлмэри эмхидхэхэ түсэбэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай асуудал мүн лэ зубшэн хэлсэгдэбэ. Гурэнэй засагай зургааануудай, хүтэлбэрилгын зургааануудай ажал ябуулгые саашадань hайжаруулха, гурэнэй жааг жуоан болон хуули гуримые бэхижүүлхэ, хүнэй эрхэнүүдые лаб хангаха арга олгоhон хэдэ хэдэн шэнэ хуулиин актнууд бэлдэгдэжэ, баталагдан абтаhан байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

РСФСР-эй арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй 1981 ондо бэелүүлhэн эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай асуудал заседани дээрэ мүн лэ хараже үзэгдэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум энэ асуудалаар тогтоол баталан абаhан байна. Соведүүдэй эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень, СССР-эй Конституциин, РСФСР-эй Конституциин эрилтэнүүдые гүйсэдхэн, КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ, ССР Союзай байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор үгтаха талаар Соведүүдэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы хүдэлмэриие али болохоор шангадахыень, Президиум автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдтэ. Министрнүүдэй Соведүүдтэ, хизаарнуудай, областынуудай, арадай депутадуудай Московско болон Ленинградска городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, автономито областынуудай автономито округуудай арадай депутадуудай Соведүүдтэ дурадхаа.

Президиум бусад асуудалнуудые зубшэн хэлсэжэ, тэдэнэ тушаа зохихо тогтоолнуудые баталан абаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов заседаниие хүтэлбэрилөө.

(ТАСС).

ЭРХИМҮҮДЭЙ ЭРХИМҮҮД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ hҮНГАЛТА

УЛААН-УДЭ. Шэлэй заводой коллективэй суглаан боло, арадай депутадуудай Үдын городской, Совет районно Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудые дүүлбэ. Улаан-Удын городской Соведэй депутадта кандидадуудаар тус заводой директор Анатолий Иванович Ефимов, шэл отологшо Галина Петровна **Цыренжапова**, Д-эй Советскэ райкомой секретарь Петр Петрович **Ефимов**, районно Соведэй депутадта кандидадуудаар Евгений Сергеевич **Божедомов**, шэл отологшо Галина Сергеевна **Белянушкина** гэгшэд дэбжүүлэгдэбэ.

Е. СЕРГЕЕВ.

МУХАР-ШЭБЭР. Районой «Эрдэм» совхозой гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ эрхим хонишон Буянто Лыгденович **Будаевые** Түгнын сельскэ Соведэй депутадта кандидадаар, суута hаалишан Полина Павловна **Спиридоновае**, совхозой директор Владимир Дмитриевич **Рыжковые**, Түгнын соёлой байшангай директор Галина Михайловна **Михайловае** районно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлбэ.

«Путь Ленина» колхозой гэшүүд токарь Николай Павлович **Кожевин**, hаалишан Татьяна Тимофеевна **Кожевина**, мал адуулагша Александр Арсентьевич **Сафоновые** Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведэй депутадуудта кандидадуудаар нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Н. СОДНОМОВ.

БЭШҮҮР. Район доторнай нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо хамтын суглаан боложо, СССР-эй профсоюзуудай XVII съездын делегат, түрүү механизатор Анатолий Григорьевич **Паньков** нэгэн дуугаар Бэшүүрэй районно Соведэй депутадта кандидадаар, мүн 1981 оной дүнгөөр районой чемпион болоhон тус совхозой hаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн Полина Фёдоровна **Чеусова** Бэшүүрэй районно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

«Новосретенский» совхозой хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай хамтын суглаанда хабаадагшад Социалис Ажалай Герой, тракторно-таряалан ажалай бригадын бригадир Павел Фёдорович **Слепневые** нэгэн дуугаар нэрлэбэ. Энэ нүхэрнай Бэшүүрэй районно Соведтэ табадахяа депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ.

Тэрэшэлэн «Победа» колхозой ажалшадай хамтын суглаан боложо, түрүү гахайшан Валентина. Васильевна **Марковае** Бэшүүрэй районно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Б. БАДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

АФГАНИСТАНТАЙ hАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэреэр Афганистантай hаналаа нэгэдэлгын улаахоорондын недели апрелиин 21-дэ эхилбэ. Үрда хүршэтэеэ хани барисаанай ёhо заншалаа шууд сэхээр бэхижүүлжэ байhан, интернационализмын гол ёhонуудта үнэн сэхэ Советскэ Союз шэнэ общество байгуулха талаар революционно афган арадые халуунаар дэмжэнэ. Совет хүнүүд Афганистанай бэсэ дааhан байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэнэ. Орон

СССР 60

ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХА

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, ВЦСПС БОЛОН ВЛКСМ-эй ЦК-гай ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГТА ХҮРТЭҺЭН БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ ДЗЕРЖИНСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ.

АРБАН нигэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай совхозой ажалшад түсэбтэ даабаринуудаа, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула эмхитэйгээр, эдэбхитэйгээр хүдэлжэ гараһан байна. Мал ажалай продуктнуудые абаха ба гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. Түсэбһөө үлүү 2 мянга гаран центнер һү, 400 гаран центнер мяха, 21 центнер нооһо бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаһан байна. Тиихэдэ адууһа малай тоо олошоруулагдаһан байха юм.

Сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье, нёдондо гектар бүриһөө 10,2 центнер ороһо таряа, 182 центнер хартаабха хуряажа, дүн хамта 52,3 мянган центнер таряа, 27 мянга гаран центнер хартаабха амбаарта оруулһан байнабди. Мүн тэжээлэй ургамалнууд, кукуруза, корнеплодууд яһала ехээр хуряагдаһан байна. Энээнэй ашаар үнгэрһэн жэлдэ газаар таряалангай һалбариһаа продукци абаха түсэб 106,3 процент дүүргэгдэһэн гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ 1,5 дахин шахуу ехэ продукци үйлэдбэрилэгдөө, нинтын малай условно толгой бүридэ 14,1 центнер тэжээлэй единицэ бэлэдхэгдэһэн жэшээтэй.

1981 оной эдэ дүнгүүдээр манай совхоздо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, ажахымнай СССР-эй ВДНХ-гай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна.

Үнгэрһэн жэлдэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүд нэн түрүүн ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэниие ашаг үрэ гарехаар эмхидхэһэнэй, коммунистнууд болон комсомолшуудай, эдэбхитэдэй жэшээтэ ажалай дүн гээшэ гэжэ тэмдэглэхэ байнабди.

ҮҮЛЭЙ жэлнүүдтэ үйлэдбэриингөө хубинуудые томодохо, тусхай шэглэлтэй болгохо, хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөные абаһан продукцитайнь холбохо, үйлэдбэрэ үргэлжэдэнь оньһожоруулха ба технологииень нарижуулха, эрдэмэй туйлатануудые болон түрүүшүүлэй дүй, дүршэлые ажалдаа хэрэглэхэ, кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ талаар нилээд хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. Газаар таряалангай һалбарида абажа үзэбэл, үрдын 4 тракторно-таряан ажалай бригадануud хубилагдажа, хоёрынь тэжээл үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй болгогдонхой. Тэжээл үйлэдбэрилхэ бригадануud дотор кукуруза, хартаабха, корнеплодуудые үргуулха, сабшалан харуулһалха түсхай звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэ звенонууд даажа абаһан газар дээрэһээ тогтууритай баян ургаса туйлахэ гэжэ оролдодог.

Мал ажалда абажа хэрабал, һү һаалиин оньһожоруулагдамал 4 томо фермэ бии. Эндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри, тэрэ тоодо үнөө. Һаалга оньһожоруулагданхай. Түрүүшынхээ тугаллаһан гунжадые зүбөөр эдэлүүлэн һааха тусгаар һаалишад табигданхай.

Совхознай 700 гаран эхэ гахайтай томо фермэтэй. Эндэхи ажал цехэй гуримгэр эмхидхэгдэнэ. Нэгэдэхи цехтэ ороондо оруулагдаха, хээлитэй эхэ гахайнууд, хоёрдохидонь — түрэһэн гахайнууд поршоонхонуудтаяа, гурбедахидань — эхэнэ һалгаагдаһан поршоонхонууд комплексnуудта тушаагдатараа харуулһалгдана. Дүрбэдэхи цехтэ эхэ гахай болгогдохо эмэ поршоонхонууд тэжээгдэнэ. Гахайн фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагданхай.

Ажалай эмхидхэл иигэжэ гуримшуулхынгаа хажуугаар, совхозой дирекци, партком болон рабочком гол анхаралаа социалис мүрысөө эмхидхэхэ, мүрысэгшэдэй дунда ойлгуулжамжын хүдэлмэри ябуулха, хүдэлмэришэдые моральна болон материальна талаар урмашуулха хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа хандуулна. Эгээн түрүүлэн, бидэнэр социалис уялгануудые абаха, продукци үйлэдбэрилхэ ямар арга боломжонуудтай байһыень хүнүүдтэ ойлгуулжа үгэхэ гэжэ оролдогшобди.

Иигэжэ газар таряаланган һалбарида, хонин ажалда, гахайн фермэдэ хүдэлдэг хүнүүд жэлэй эхиндэ уялгануудые абадаг байна. Зүгөөр һү һаалиин фермэнүүдэй малшад үбэлжэлгын 8 һарада, зунай бэлшээриин 4 һарада хубаарилжа, хоёр удаа социалис уялгаяа тодорхойлдог гуримтай. Тэрэшэлэн механизаторнууд ургаса абаха, техникэ ашаглаха талаар жэлэй уялга хараалха зуураа, хаберай таряагын, ургаса хуряалгын урда тээ тэрэнэ тодорхой болгодог гуримтай.

Совхозой үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ хүдэлдэг хүнүүдэй социалис мүрысөөнэй урмашуулгын гурим жэл бүри шэнээр зохёододог байна. Тиихэдээ үйлэдбэриин хүргэлтэ ба арга боломжонууд, ургасын хэмжээн хараада абтадаг байха юм.

Хүнүүдэй, коллективүүдэй абаһан социалис уялганууд зохидоор бэшэгдэжэ, олон зонай хараха газарта үлгэгдэнэ. Эдэ уялгануудые бүридхэжэ, бүхы совхозой бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоно. Манай совхоз хуршэ «Победа» колхозтой мүрысэдэг. Тиимэһээ хоёр ажахынгаа жэлэй социалис уялгануудые зэргэлүүлэн, нэгэ плакат дээрэ барлуулаад, хүнүүдэй олоороо хүдэлдэг газарта, совхозой контородо, улаан булангуудта, Соёлой ордондо, клубуудта үлгэдэг байнабди. Мүн нэгэ доро социалис мүрысөөнэй, урмашуулгын гурим хүдэлмэришэдтэ ойлгуулагдажа үгтэхэһөө гадна, олоной анхаралда харуулагдадаг юм.

Урдань мүрысөөнэй, урмашуулгын гурим зохёоходоо, 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи һуури эзэлэгшэдтэ шан барюулагдаад үнгэрдэг һэн. Энээниие буруу гэжэ тоолод, мүнөө эдэ һуурингуудые хэдыкше олон хүн эзэлхэ аргатай болоо. Юуб гэхэдэ, ямар нэгэн шата дабаһан гү, али тогтоогдоһон хэмжээнэй продукци абаһан бүхы хүнүүд урмашуулагдадаг болонхой. Жишээнь, поршоонхо абадаг, түлжүүлдэг гахайшад 1000 гү, али тэрэнһээ олон поршоонхо абажа, 12,5 килограммтай болоторнь түлжүүлээд, удаадахи цехтэ тушаһан, эхэ гахайнуудаа һайн тамиртай байлгаһан хүдэлмэришэн бүхэндэ 150 түхэриг шан барюулагдаха. Мүн 1000 поршоонхо тушаабал— 120 түхэриг, 900-е —100 түхэриг, 800-е — 80 түхэриг шан үгтэхөөр хараалагданхай. Иимэрхүү гуримаар һаалишад, хонишод урмашуулагдана.

Таряалан, сабшалан дээрэ ажалладаг хүнүүдые урмашуулха гурим ондоохон юм. Эдэнэртэ ороһо таряагаар, үбөөр шан үгтэдэг. Жишээнь, хаберай тарилгын үедэ 10 удэрэй туршэдэ үгтэнэн. даабаряа дүүргэгдэн механизаторнуудта 10 килограмм, даабаряа 105 процент дүүргэгшэдтэ — 12, 115 процент, тэрэнһээ дээшэ дүүргэгшэдтэ —15 килограмм таряа үгтэдэг. Мүн ногооной гурил гаргадаг АВМ агрегадта хүдэлдэг хүнүүдтэ нимэ гуримаар ороһо таряа үгтэдэг байха юм. Энэ гурим ехэ нүлөөтэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, урдань нормоёо дүүргэһэн, үлүүлһэн механизаторта мүнгэн шан барюулхада, тэрэнь миин лэ архидаан болошохоёо һанэдаг байһан юм. Мүнөө шан таряагаар абадаг болоходонь, гэр бүлэншье ехэ баярладаг. Һүүлэй хоёр жэлдэ гөн гасуур боложе, амбаар соогоо шан үгэхэ таряагүй байхадаа, тэдэндэ ороһо абаха саарһа барюулаад, намартаа таряаень үгэдэг һэмди. Мүнөө хабартаа таряаень тэрэ дороо үгэхэ аргатайбди.

Иимэ материальна урмашуулгын хажуугаар моральна урмашуулга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Ажалай эрхим ималта туйлаһан түрүүшүүлдэ, коллективтэ зорюулагдажа, Ажалай алдар солын одон нэсоогдодог байна.

ТЕЭД социалис уялга абаха, мүрысөөнэй гурим зохёон, баталха гээшэ миил ехэ хүдэлмэриин эхин ааб даа. Хүдэлмэришэдтэ социалис уялга абхуулхадаа, совхозой дирекци, партком болон рабочком тэдэнэртэ үйлэдбэриин ямар туһаламжа хүргэхэ байһанаа мэдүүлдэг гээшэ. Фермэнүүдтэ хэды шэнээн тэжээл үгтэхэ, бригада болон звенонуудта ямар үтэгжүүлгэ, хэды хэмжээтэйгээр үгтэхэ байһыень уридшалан тодорхойлдог байнабди. Иигэжэ хоёр талаһаа харюусалгатай бологдоно бшуу.

Абаһан уялгануудай, хараалагдаһан түсэбүүдэй дүүргэлтые саг үргэлжэ хинан шалгажа, дүнгүүдыень согсолжо байха хэрэгтэ онсо анхарнабди. Һү һаалиин фермэнүүдтэ, хабарай тарилгын болон ургаса хуряалгын бригадануудта, звенонуудта хүдэлмэришэдэй хэһэн ажалай дүн үдэр бүхэндэ харуулагдажа байдаг. Тиигээд малшадай мүрысөөнэй дүн һарын һүүлээр, механизаторнуудайхи — сезоной дүүрэһэн хойно согсологдожо, түрүү коллективтэ совхозой дамжуулгын Улаан туг, түрүүшүүлдэ вымпел барюулагдана. Гахайшадай, хонишодой мүрысөөнэй дүн жэлэй һүүлээр гаргагдана.

Һү һаалиин фермэнүүдтэ ажалладаг хүнүүдтэ һара бүри мүнгэн шан үгтэдэгүй, харин үбэлжэлгын болон зунай бэлшээриин һүүлээр шан барюулагдана. Кукурузашадай, хартаабхашадай, куузику ургуулагшадай, луговодуудай мүрысөөнэй дүн ургаса хуряалгын һүүлээр согсологдожо, түрүүшүүл материальна талаар урмашуулагдана, Хүндэлэлэй грамотаер шагнагданхай.

Квартал бүхэнэй дүнгөөр совхозой дирекциин, партком болон рабочкомой шиидхэбэрэр үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүрэ зураг совхозой Хүндэлэлэй самбарта үлгэгдадаг гуримтай.

Хоорондоо мүрысэдэг коллективүүд али нэгэн кампаниин урда тээ бэе бэедээ ябалсажа, хүдэлмэрэ шалгалсадаг байна. Жишээнь, малай үбэлжэлгын, хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын урдахана иимэ шалгалта болодог юм. Эдэ шалгалтада совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой түлөөлэгшэд ябалсадаг. Мүн эдэнэр һарын дүн гаргагдахалаар лэ коллективүүдтэ хүрэжэ, суглаа үнэргэдэг, бии байгаа дутагдалнуудаа, арга боломжнуудаа элишэлжэ, удаадахи һарада бэелүүлхэ зорилгонууд тухайгаа хөөрэлдэдэг гээшэ. Мүн эдэ дүнгүүд тухай агитбюрнууд, политинформаторнууд, лекторнууд хүнүүдтэ дуулгадаг байна. Тэрэ совхоз дотороо радиогоор дамжуулагдажа байдаг юм.

Мүрысөөнэй түрүү эзэгэдэ коммунистнууд болон комсомолшууд ябана. Һү һаалиин дүрбэн фермэдэ, гахайн комплексдо партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Коммунистнууд Л. С. Новокрещенных (гахайшан), Е. М. Эпова (тугалшан), И. Л. Тетерин, (мал адуулагша), А. А. Фомин (хонишон), М. Н. Бурцев (адуушан), Н. М. Рогозинский (тракторист), В. С. Воронцов (механизатор) болон бусад ажалай үльгэр жишээ харуулжа ябадаг. Һү һаалиин 1-дэхи фермын, гахайн комплексын малшадта «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ эзэгэ олгогдонхой. Мүн 165 түрүүшүүл «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зүүжэ ябана. Энэ нэрэ эзэгэ жэл бүри шэнээр харгажа, олгогдожо байдаг гуримтай. Тэдэнэртэ үнэмшэлгэ барюулагдадаг, тусхай тэмдэг зүүлгэгдэдэг юм.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ашаг үрэ ехэ болгохын тула хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, найдамтай һайн хубүүд, басагадаа дээдэ гарай мэргэжэлтэд болгохо гэжэ оролдонобди. Табан коллектив дотор коммунис ажалай, түрүү дүй дүршэлэй һүргуули эмхидхэгдэнхэй. Фермэ болон бригадануудта үбэлэй сагта агрозоотехническэ һуралсал үнгэргэгдэжэ, тэрэнэй һүүлээр хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари шалгагдажа, классностьнь тодорхойлогдоно. Мүнөө үедэ совхоздомнай 86 малшад, 87 механизатор 1-дэхи, 2-дохи классай мэргэжэлтэдтэ тоологдоно гэхэ гү, али бүхы малшадай 72, механизаторнуудай 62 процентнь болоно. Жэл бүри олон залуушуул СПТУ-да һуралсажа, дээдэ гарай мэргэжэлтэй болоно. Нютагайнгаа дунда һургуулитай ехэ холбоотойбди. Тэндэхи ахалагша классуудай һурагшад механизаторай, оньһон аргаар үнэ һаагшадай мэргэжэлтэй боложо гарадаг. Бидэнэр дунда һургуулидаа 2 трактор, 1 автомобиль үгэнхэйбди. Һурагшадай хүсөөр куузику ургуулагдана. Совхозой стипенди дээрэ 17 хүбүүд, басагад элдэб дээдэ һургуулинуудта һуралсажа байна.

Урдань совхоздоо механизаторааг хүдэлжэ байтераа сэрэгэй албанда татагдаад, тэрэнээ дүүргэжэ ерэһэн хүбүүдтэ 700 түхэриг хүртэтэр мүнгэ бусаалтагүйгөөр үгэдэгбди. Юрэдөө, армиһаа табигдажа ерэһэн бүхы хүбүүдые сельскэ Советдэй гүйсэдкомдо суглуулжа, хөөрэлдэдэг байнабди.

Тиихэдэ дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэд хажуудаа залуушуулые абажа, һурган хүмүүжүүлдэг заншалтай. Олон механизаторнууд, һаалишад, гахайшад, хонишод өөһэдынгөө үхибүүдые, залуу хубүүд, басагадые мэргэжэлдээ һургадаг байна. Энэ юуньнээшье үлүү ашатай байдаг.

СССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ совхознай дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 14 центнер ороһо таряа, 140 центнер хартаабха, 300 центнер корнеплод, 160 центнер кукурузын ногоо, сабшаланган гектар бүриһөө 18 центнер үбһэ хуряахэ зорилготойбди. Малшаднай үнэ бүриһөө 2 мянган килограмм һү һааха, хонин бүриһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалха, бүхыдөө 11 мянган поршоонхо түлжүүлхэ, зуун эхэ мал бүриһөө 85 тугал, 95 хурьга, 80 ухага томо болгохо гэжэ шидэнхэй. Тиихэдэ продукциин шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдээ дунда эзэгэр 400 килограммда, хонидоо — 40 килограммда хүргэхэ хүсэлтэйбди.

Ойн баярай жэлдэ гүрэндөө 15 мянган центнер ороһо таряа, 10 мянган центнер хартаабха, 800 центнер ногооной гурил, 14 мянган центнер һү (зачётно шэгнүүрээр), 8400 центнер мяха, 240 центнер нооһо худалдахабди.

Абаһан эдэ ехэ уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжонууд гүйсэд бии. Хаберай тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэнэ хүрэнгэ, трактор, машинанууд бэлэн. Адуунэ малда эдюулэгдэхэ тэжээл бага бэшэ.

Бидэнэрэй һанаһандаа хүрэхэ, һарбаһаныа абаха байһые энэ жэлэй 1-дэхи кварталай дүн гэршэлжэ үгэнэ. Энэ үедэ гүрэндэ 3700 центнер һүн, 2410 центнер мяхан худалдагдаа гэхэ гү, али кварталай түсэб һүөөр 1000 центнерээр, мяхаар — 1160 центнерээр үлүүлэгдэх.

Совхозоймнай бүхы хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд үнгэрһэн жэлэй дунгөөр абаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаа бүхөөр барижа, амжалтануудаа улам арьбэдхаха байһандаа этигэнэ.

Ф. ЕФИМОВ,
совхозой директор.
М. ДУЛЬЯНИНОВ,
парткомой секретарь.
Н. БУРЦЕВ,
рабочкомой түрүүлэгшэ.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН-

олоной зохёохы эдэбхи №5

ЭМХИДХЭЛЭЙ, УРМАШУУЛГЫН ХҮСЭН ЕХЭ

байна. Энээнэй ашаар үнгэрһэн жэлдэ газаар таряалангай һалбариһаа продукци абаха түсэб 106,3 процент дүүргэгдэһэн гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ 1,5 дахин шахуу ехэ продукци үйлэдбэрилэгдөө, нинтын малай условно толгой бүридэ 14,1 центнер тэжээлэй единицэ бэлэдхэгдэһэн жэшээтэй.

1981 оной эдэ дүнгүүдээр манай совхоздо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, ажахымнай СССР-эй ВДНХ-гай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна.

Үнгэрһэн жэлдэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүд нэн түрүүн ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэниие ашаг үрэ гарехаар эмхидхэһэнэй, коммунистнууд болон комсомолшуудай, эдэбхитэдэй жэшээтэ ажалай дүн гээшэ гэжэ тэмдэглэхэ байнабди.

ҮҮЛЭЙ жэлнүүдтэ үйлэдбэриингөө хубинуудые томодохо, тусхай шэглэлтэй болгохо, хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөные абаһан продукцитайнь холбохо, үйлэдбэрэ үргэлжэдэнь оньһожоруулха ба технологииень нарижуулха, эрдэмэй туйлатануудые болон түрүүшүүлэй дүй, дүршэлые ажалдаа хэрэглэхэ, кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ талаар нилээд хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. Газаар таряалангай һалбарида абажа үзэбэл, үрдын 4 трактороно-таряан ажалай бригадануud хубилагдажа, хоёрынь тэжээл үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй болгогдонхой. Тэжээл үйлэдбэрилхэ бригадануud дотор кукуруза, хартаабха, корнеплодуудые үргуулха, сабшалан харуулһалха түсхай звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэ звенонууд даажа абаһан газар дээрэһээ тогтууритай баян ургаса туйлахэ гэжэ оролдодог.

Мал ажалда абажа хэрабал, һү һаалиин оньһожоруулагдамал 4 томо фермэ бии. Эндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри, тэрэ тоодо үнөө. Һаалга оньһожоруулагданхай. Түрүүшынхээ тугаллаһан гунжадые зүбөөр эдэлүүлэн һааха тусгаар һаалишад табигданхай.

Совхознай 700 гаран эхэ гахайтай томо фермэтэй. Эндэхи ажал цехэй гуримгэр эмхидхэгдэнэ. Нэгэдэхи цехтэ ороондо оруулагдаха, хээлитэй эхэ гахайнууд, хоёрдохидонь — түрэһэн гахайнууд поршоонхонуудтаяа, гурбедахидань — эхэнэ һалгаагдаһан поршоонхонууд комплексnуудта тушаагдатараа харуулһалгдана. Дүрбэдэхи цехтэ эхэ гахай болгогдохо эмэ поршоонхонууд тэжээгдэнэ. Гахайн фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагданхай.

Ажалай эмхидхэл иигэжэ гуримшуулхынгаа хажуугаар, совхозой дирекци, партком болон рабочком гол анхаралаа социалис мүрысөө эмхидхэхэ, мүрысэгшэдэй дунда ойлгуулжамжын хүдэлмэри ябуулха, хүдэлмэришэдые моральна болон материальна талаар урмашуулха хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа хандуулна. Эгээн түрүүлэн, бидэнэр социалис уялгануудые абаха, продукци үйлэдбэрилхэ ямар арга боломжонуудтай байһыень хүнүүдтэ зорюулагдажа, Ажалай алдар солын одон нэсоогдодог байна.

ТЕЭД социалис уялга абаха, мүрысөөнэй гурим зохёон, баталха гээшэ миил ехэ хүдэлмэриин эхин ааб даа. Хүдэлмэришэдтэ социалис уялга абхуулхадаа, совхозой дирекци, партком болон рабочком тэдэнэртэ үйлэдбэриин ямар туһаламжа хүргэхэ байһанаа мэдүүлдэг гээшэ. Фермэнүүдтэ хэды шэнээн тэжээл үгтэхэ, бригада болон звенонуудта ямар үтэгжүүлгэ, хэды хэмжээтэйгээр үгтэхэ байһыень уридшалан тодорхойлдог байнабди. Иигэжэ хоёр талаһаа харюусалгатай бологдоно бшуу.

Абаһан уялгануудай, хараалагдаһан түсэбүүдэй дүүргэлтые саг үргэлжэ хинан шалгажа, дүнгүүдыень согсолжо байха хэрэгтэ онсо анхарнабди. Һү һаалиин фермэнүүдтэ, хабарай тарилгын болон ургаса хуряалгын бригадануудта, звенонуудта хүдэлмэришэдэй хэһэн ажалай дүн үдэр бүхэндэ харуулагдажа байдаг. Тиигээд малшадай мүрысөөнэй дүн һарын һүүлээр, механизаторнуудайхи — сезоной дүүрэһэн хойно согсологдожо, түрүү коллективтэ совхозой дамжуулгын Улаан туг, түрүүшүүлдэ вымпел барюулагдана. Гахайшадай, хонишодой мүрысөөнэй дүн жэлэй һүүлээр гаргагдана.

Һү һаалиин фермэнүүдтэ ажалладаг хүнүүдтэ һара бүри мүнгэн шан үгтэдэгүй, харин үбэлжэлгын болон зунай бэлшээриин һүүлээр шан барюулагдана. Кукурузашадай, хартаабхашадай, куузику ургуулагшадай, луговодуудай мүрысөөнэй дүн ургаса хуряалгын һүүлээр согсологдожо, түрүүшүүл материальна талаар урмашуулагдана, Хүндэлэлэй грамотаер шагнагданхай.

Квартал бүхэнэй дүнгөөр совхозой дирекциин, партком болон рабочкомой шиидхэбэрэр үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүрэ зураг совхозой Хүндэлэлэй самбарта үлгэгдадаг гуримтай.

Хоорондоо мүрысэдэг коллективүүд али нэгэн кампаниин урда тээ бэе бэедээ ябалсажа, хүдэлмэрэ шалгалсадаг байна. Жишээнь, малай үбэлжэлгын, хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын урдахана иимэ шалгалта болодог юм. Эдэ шалгалтада совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой түлөөлэгшэд ябалсадаг. Мүн эдэнэр һарын дүн гаргагдахалаар лэ коллективүүдтэ хүрэжэ, суглаа үнэргэдэг, бии байгаа дутагдалнуудаа, арга боломжнуудаа элишэлжэ, удаадахи һарада бэелүүлхэ зорилгонууд тухайгаа хөөрэлдэдэг гээшэ. Мүн эдэ дүнгүүд тухай агитбюрнууд, политинформаторнууд, лекторнууд хүнүүдтэ дуулгадаг байна. Тэрэ совхоз дотороо радиогоор дамжуулагдажа байдаг юм.

Мүрысөөнэй түрүү эзэгэдэ коммунистнууд болон комсомолшууд ябана. Һү һаалиин дүрбэн фермэдэ, гахайн комплексдо партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Коммунистнууд Л. С. Новокрещенных (гахайшан), Е. М. Эпова (тугалшан), И. Л. Тетерин, (мал адуулагша), А. А. Фомин (хонишон), М. Н. Бурцев (адуушан), Н. М. Рогозинский (тракторист), В. С. Воронцов (механизатор) болон бусад ажалай үльгэр жишээ харуулжа ябадаг. Һү һаалиин 1-дэхи фермын, гахайн комплексын малшадта «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ эзэгэ олгогдонхой. Мүн 165 түрүүшүүл «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зүүжэ ябана. Энэ нэрэ эзэгэ жэл бүри шэнээр харгажа, олгогдожо байдаг гуримтай. Тэдэнэртэ үнэмшэлгэ барюулагдадаг, тусхай тэмдэг зүүлгэгдэдэг юм.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ашаг үрэ ехэ болгохын тула хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, найдамтай һайн хубүүд, басагадаа дээдэ гарай мэргэжэлтэд болгохо гэжэ оролдонобди. Табан коллектив дотор коммунис ажалай, түрүү дүй дүршэлэй һүргуули эмхидхэгдэнхэй. Фермэ болон бригадануудта үбэлэй сагта агрозоотехническэ һуралсал үнгэргэгдэжэ, тэрэнэй һүүлээр хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари шалгагдажа, классностьнь тодорхойлогдоно. Мүнөө үедэ совхоздомнай 86 малшад, 87 механизатор 1-дэхи, 2-дохи классай мэргэжэлтэдтэ тоологдоно гэхэ гү, али бүхы малшадай 72, механизаторнуудай 62 процентнь болоно. Жэл бүри олон залуушуул СПТУ-да һуралсажа, дээдэ гарай мэргэжэлтэй болоно. Нютагайнгаа дунда һургуулитай ехэ холбоотойбди. Тэндэхи ахалагша классуудай һурагшад механизаторай, оньһон аргаар үнэ һаагшадай мэргэжэлтэй боложо гарадаг. Бидэнэр дунда һургуулидаа 2 трактор, 1 автомобиль үгэнхэйбди. Һурагшадай хүсөөр куузику ургуулагдана. Совхозой стипенди дээрэ 17 хубүүд, басагад элдэб дээдэ һургуулинуудта һуралсажа байна.

Урдань совхоздоо механизаторааг хүдэлжэ байтераа сэрэгэй албанда татагдаад, тэрэнээ дүүргэжэ ерэһэн хубүүдтэ 700 түхэриг хүртэтэр мүнгэ бусаалтагүйгөөр үгэдэгбди. Юрэдөө, армиһаа табигдажа ерэһэн бүхы хүбүүдые сельскэ Советдэй гүйсэдкомдо суглуулжа, хөөрэлдэдэг байнабди.

Тиихэдэ дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэд хажуудаа залуушуулые абажа, һурган хүмүүжүүлдэг заншалтай. Олон механизаторнууд, һаалишад, гахайшад, хонишод өөһэдынгөө үхибүүдые, залуу хубүүд, басагадые мэргэжэлдээ һургадаг байна. Энэ юуньнээшье үлүү ашатай байдаг.

СССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ совхознай дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 14 центнер ороһо таряа, 140 центнер хартаабха, 300 центнер корнеплод, 160 центнер кукурузын ногоо, сабшаланган гектар бүриһөө 18 центнер үбһэ хуряахэ зорилготойбди. Малшаднай үнэ бүриһөө 2 мянган килограмм һү һааха, хонин бүриһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалха, бүхыдөө 11 мянган поршоонхо түлжүүлхэ, зуун эхэ мал бүриһөө 85 тугал, 95 хурьга, 80 ухага томо болгохо гэжэ шидэнхэй. Тиихэдэ продукциин шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдээ дунда эзэгэр 400 килограммда, хонидоо — 40 килограммда хүргэхэ хүсэлтэйбди.

Ойн баярай жэлдэ гүрэндөө 15 мянган центнер ороһо таряа, 10 мянган центнер хартаабха, 800 центнер ногооной гурил, 14 мянган центнер һү (зачётно шэгнүүрээр), 8400 центнер мяха, 240 центнер нооһо худалдахабди.

Абаһан эдэ ехэ уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжонууд гүйсэд бии. Хаберай тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэнэ хүрэнгэ, трактор, машинанууд бэлэн. Адуунэ малда эдюулэгдэхэ тэжээл бага бэшэ.

Бидэнэрэй һанаһандаа хүрэхэ, һарбаһаныа абаха байһые энэ жэлэй 1-дэхи кварталай дүн гэршэлжэ үгэнэ. Энэ үедэ гүрэндэ 3700 центнер һүн, 2410 центнер мяхан худалдагдаа гэхэ гү, али кварталай түсэб һүөөр 1000 центнерээр, мяхаар — 1160 центнерээр үлүүлэгдэх.

Совхозоймнай бүхы хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд үнгэрһэн жэлэй дунгөөр абаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаа бүхөөр барижа, амжалтануудаа улам арьбэдхаха байһандаа этигэнэ.

Ф. ЕФИМОВ,
совхозой директор.
М. ДУЛЬЯНИНОВ,
парткомой секретарь.
Н. БУРЦЕВ,
рабочкомой түрүүлэгшэ.

Совхозой һү һаалиин фермэдэ хорёод жилдэ һаалишанаар ажалладаг ябаһан Александра Петровна Шубина, Татьяна Дмитриевна Черняева тэгшэд социалис мүрысөөндэ эрхимжэ гарадаг, һү һааха түсэб даабаряа ходо үлүүлэн гүйцэтгэдэг. Эдэнэр баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой түрүү һаалишад (зүүн талаһаа) Т. Д. Черняева, Г. А. Кряжева, А. П. Шубина фермынтээ улаан булангда.

А. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ӨӨҺЭДТӨӨЛ НАЙДАХА

„БУРИ ҺАЙНААР АЖАЛЛАХАБДИ"

«Һайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй. Түсэбүүдээ һайнаар табижа, тэрэнээ һайнаар дүүргэхэ байна. Үйлэдбэрээ һайнаар эмхидхэжэ, ехэ продукци гаргаха. Богонёор хэлэбэл, үрэ ехэтэйгээр ажаллаха хэрэгтэй» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ нухэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ. Энээндэ хариу болгон, совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд бултадаа «бури һайнаар ажаллахабди» гэжэ мэдүүлнэ.

Кукурузашан, СССР-эй профсоюзай XVII съездын делегат А. Г. ПАНЬКОВ:

—Саашадаа бидэнэр бригадна подрядай гуримаар ажаллаха хүсэлтэйбди. Бэе бэедээ һайса найдаха хүнүүдые звенодоо абажа, нэгэ нарядаар хүдэлжэ, туйлаһан ургасыньгаа хэрэгтэй түлөөридэ хүртэхэ болохобди. Звенодоо даалгаданан 470 гектарай тус бүриһөө 190 центнер кукурузын, наран сэсэгэй ногоо ургуулжа, силос болгон дараха зорилготойбди. Манай кукурузашадай нүгөөдэхи звенодо мүн лэ эды шэнээн газар даалгардаханхай. Тиигэжэ манай хоёр звено совхозойнгоо бүхы малые шэмэтэ тэжээлээр хангаха аргатай, ханганашье, хангахашье.

Һаалишан П. Ф. ЧЕУСОВ:

—Түрүүшынхээ тугаллаһан гунжадые саг соонь, һайнаар эдеэлүүлжэ, сүүдхэдэ гурба удаа һаахада, һү шэмэнь дээшэлдэг гэжэ бидэнэр ойлгожо абанхайбди. Бидэнэртэ 25—28 гунжад даалгадана. Эдэ гунжадаа хоёр һарын туршада зүбөөр эдеэлүүлэн һааганд, һү һаалиин товарна фермдэ тушаанабди. Жэлэй дүнгөөр манай худалмэриие сэтгэжэ, бидэндэ мүнгэн шан үгтэдэг. Совхоздомнай нимэ үнеэдые харууһалдаг хоёр һаалишан бии. Мүнөө бидэнэр гунжан бүриһөө дунда зэргээр сүүдхэдэ 10—11 гаран килограмм һү һаанабди, һайнаар һаажа, сүүдхэдэ 10 — 13 килограмм һү үгэдэг болоһон гунжан бүхэнэй түлөө бидэндэ 15 — 25 түхэриг хүртэтэр шан үгэдэ

„Правда“ газетын 70 жэлэй ойе угтуулан

СОВЕТ ХЭБЛЭЛЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

УЛАН-УДЭ АНШАЛТА. Һайндэр—Хэблэлэй үдэр мүнөө «Правда» газетын 70 жэлэй ойтой тулдалсанби. Тэрэнэй түрүүшын номер 1912 оной апрелийн 22 (апрелийн 22) гараа һэн гэжэ мэдэгдэнэ. В. И. Ленинэй байгуулһан газетын оин ... манай ороной ниитэ-политическэ ажабаидалай-шухала өгэ үйлэ хэрэг болон, бүхы соотой хэблэлэй һайндэр мэтэ тэмдэглэгдэхэ юм. Тэдэ, манай хэблэлэй, коммунис байгуулалтые зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэрэнэй хаадалгын өөрсө шэнжэтэй харалга болоно юм.

I.

«Правда» газетэ алдар солото түүхэтэй юм. Тэрэ ленинскэ партийн түүхэтэй, Агууехэ Октябрийн илалтын, СССР-тэ социалис болон коммунис байгуулалтын асари өгэ түсэбүүдые тэргэгын, үзэлэй дээрэ амгалан тайбан байдалда арадуудай аюулгүй байдал аршалан хамгаалгын түлөө тэмсэлтэй таһаршагүй холбогдолтой гэшэ.

«Правда» хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ... анха түрүүшын үдэр бүри гарадаг, нюуса ... олониитэ уншагшадта зорюулагдаг газетэ болоһон юм. Түрүүшын жэлнүүдтэ ... хэнэгээр гаргагдадаг байгаа, заримдаа жилэй 60 мянганда хүрэдэг һэн. Россиин революционно шэнэ дэбжэлтын үедэ, ажалай үргэн олониитын политическэ ажаябуулгададаг боложо байха үедэ, хүдэлмэрилэгшэдэй ангиин хүсэнүүдые эмхидхэхэ ба нэгэдхэхэ талаар большевигүүдэй партийн нэгэ ... хүдэлмэри ябуулжа байха үедэ тэрэ ... эхилһэн байна бшуу.

«Правда» газетэ гаража эхилһэнһээ хойшо ... — гансашье хаатын пропагандист ба ... агитатор бэшэ, тэрэшэлэн хаатын эмхидхэгшэ революционно тэмсэлдэ, нинй ... гэжэ ... ажабайдалда хэблэлэй һуурине тоолгодоо Ленинэй заабарине хэлөэришэгүй ... түгэлбэри болгодог байгаа. Тэрэ большевик партийн ажалшадтай бата бэхеэр холбоо, революционно һургаал избтэрүүлдэг, ажалшадта эрдэм гэгээрэл тараадаг, тиигэжэ ... марксизмда үнэн сэхээр, буржуазна ... бодолдо эбсэшэгүйгээр хүмүүжүүлдэг байгаа. Хүдэлмэришэнэй газетэ байха зуураа, ... бүгэдэ арадай трибуна болоно шадаа, ... большевик үзэл, лозунгнуудые үргэлжэлүүлэх хэрэгтэ тэрэ туһа хүргэжэ, ... дэлгэрүүлэх хэрэгтэ тэрэ туһа хүргэжэ, ... дэрлагдан мүлжэгдэһэн арад зоние ... революцида үзэлдаг байгаа бшуу.

«Правда» В И. Ленин саг үргэлжын айхабтар анхарал хандуулдаг байһан. Гансашье ... үзэл сурталай зоригжуулагша байгаа ... харин редакцийн хүдэлмэрийн хүтэлбэрилэгшэдэй, газетые тойруулан хүдэлмэрилэгшэдэй корреспондентнүүдэй найдамтай эдэбхитэй жагсааха гэжэ оролдодог байһан юм. ... тэрэ үдэр бүри шахуу «Правдада» бэлэг ... байгаа. Тиигэжэ 1912—1914 онуудта элдэб ... нэрэнүүд доро бэшэгдэнэн, бүхыдөө 280-ншэ ленинскэ статья болон тэмдэглэлүүд газетэдэ толиогдоһон байна. «Владимир Ильичэй статья бүхэниинь эмхидхэлдэ, ажал ябуулгада сэхэ гү, али далдаар урялдаг һэн», — гэжэ Н. К. Крупская тэмдэглэнэн байдаг.

Хаанта засаг «Правда» газетые айхабтар шангаар хинадаг, шалгадаг, полициин талаһаа таһалгаргүй мүрдэлгэ хардалгада оруулдаг байһан. Хэдэн арбаад дахин газетын тиражые бүлаан абаһан, оромгүй өгэ яла тэрээндэ тохоһон байдаг. «Правдые» нэгэнтэ бэшэ хаадаг байгаа, гэбэшье тэрэ дахинаа ондоо нэрэтэйгээр гараад, уншагшадта хүрэһэн лэ байдаг һэн. 1914 оной июль һарада хаанта засаг большевигүүдтэ эсэргүү «онсо шухала» хэмжэгүүдые абажа, энэ газетые хааһан байна. Тиигэжэ Февралийн революцийн һүүлээр лэ тэрэ дахинаа хэблэгдэдэг болоһон юм. «Правда» газетын энэ удаа гаралга хүдэлмэришэдтэ ёнотойл һайндэр болоо һэн. Тэдэ, урдынхидаал адли, өөрынгөө газетын жасада мүнгэ суглуулха тухай уряае үргэнөөр һайшаан дэмжэнэн байха юм.

Эмиграциһаа Петроград бусажа ерэһэн В. И. Ленин редакцийн бүридэлдэ орожо, газетын хүтэлбэрилгые сэхэ толгойлжо эхилһэн юм. Тэрэнэй эрхилдэг «Правда» Россидахи мүнөөнэй байдалай өөрсө илгаае уншагшадта тайлбарилдаг большевик парти, хүдэлмэришэн анги болон ажалша таряашадые социалис революцида урялдаг байгаа. Саг зуурын правительство газетын гараха ябадалда али болохоор һаад тойбо ушаруулдаг, нэгэнтэ бэшэ тэрэнине хааһан байха юм. Гэбэшье «Правда» ямар нэгэн ондоо нэрэтэй болоод лэ гарадаг һэн. Иматтал Агууехэ Октябрийн илалтын һүүлээр тэрэ хуушанайгаа нэрэдэ ороһон байна. «Тэрээн дотор ажалша олониитын өөһэдынгөө революционно һанал, бодол ба хүсэл эрмэлзэлые элирэйлжэ һураһан, «Правдын» хуушанай туг доро энэ сагһаа хойшо бидэ тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди» гэжэ 1917 оной ноябрийн 9-дэ (октябрийн 27) газетэ сонсохоо бэлэй.

Газетын хуудаһанууд дээрэ Россин газар дайдаар Совет засагай һүр жабхалантайгаар мандалга, хото болон хүдөө нютагуудта социалис түрүүшын шэнэдхэн хубилалтануудые бэелүүлхын түлөө ажалшадай тэмсэл үргэнөөр харуулагдадаг байгаа. Империалис гүрэнүүдэй эзбсэгтэ добтолгын ба дотоодын контрреволюцийн үүдхэнэн граждан дайнай үедэ Соведүүдэй республикые хамгаалхыень урялаһан, социализмын хэрэгэй илан мандаха байһанда хүдэлмэришэд, таряашад болон улаан сэрэгэйхидые үнэншүүлмээр Коммунис партийн үгэнүүдые «Правда» олониитэдэ хүргэдэг байһан юм. Гэхэтэй хамта «Шэнэ ажабайдалые бодото дээрэнь байгуулгын баримтануудые суглуулха, нарин нягтаар шалгаха ба шэнжэлхэ талаар» экономикодо, мүн «өөрэдынгөө үдэр бүриин юрын лэ хүдэлмэридэ энсо шэнэ юумэ хэрэг дээрэнь хүдэлмэришэ ба таряаша олониитын бэелүүлгэдэ» улам өгэ анхарал хандуулха гэһэн ленинскэ заабарине бэелүүлдэг байгаа. Гадаадын добтологшодой болон сагаан гвардеецүүдэй нэгэдэмэл хүсэнүүдые залуу Совет республикын һамна бута сохиһоной һүүлээр, арадай ажахые һэргээн хүгжөөжэ эхилхэ үедэ, саашадань социалис экономикын үндэнэ һуури байгуулха үедэ энэ захяа заабаринь улам бүри өгэ удха шанартай болоһон юм.

Социализм байгуулха ленинскэ түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө газетэ удаа дараалан, хүсэл зоригтойгоор оролдодог байгаа. Тэрэ троцкистнууд болон ленинизмһээ бусад урбагшадтай, манай партийн ленинскэ харгы замһаа хазагайруулха гэжэ һэдэгшэдтэй тэмсэлдэ бодото дээрээ партийн хүсэ өгэтэ үзэл сурталай эзбсэг боложо үгөө.

Индустриализацийн амжалтануудые, хүдөөдэ колхозно байгуулалтын бэхижэлгэ, ажалшадай һуудал байдалай һайжаралга болон тэдэнэй үзэл бодолой ба соёл болбосоролой хүгжэлтэ тухай «Правда» мэдээсэдэг һэн. Үргэн олониитын социалис мүрысөө ходо харуулдаг, Н. Изотов болон А. Стаханов, А. Бусыгин болон П. Кривонос, П. Ангелина болон М. Демченко, И. Гудов болон М. Мазай, Евдокия, Мария Виноградованууд шэнги үйлэдбэрийн гайхамшагта үүсхалшэдые магтан дууладаг, челюскинчүүдэй шэн зориг, В. Чкалов, М. Громов болон бусад герой-летчигуудай баатаршалга тухай бэшэдэг байгаа. Манай орон дотор социализмын илалтые хуулита ёноор батадхаһан 1936 оной СССР-эй Конституцийн удха шанар тухай хөөрэхэдөө, түүхын бодото байгуулагша — совет арадай туйлалтануудые, ленинскэ партийн зоригжүүлхы ба эмхидхэхы үүргые газетэ онсолон тэмдэглэһэн байдаг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай шэрүүн хатуу үедэ «Правда» Совинформбюрогой мэдээсэлнүүдые ходо толилдог, дайлалдажа байгаа армийн сэрэгшэдэй шэн габьяа, партизанууд болон подпольщигуудай эрэлхэг зориг, фронтые бүхы хэрэгтэй юумээр хангажа байгаа ара талын ажалшадай шэн зоригто ажал тухай үргэнөөр хөөрэдэг байһан юм.

Дайнай һүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ «Правдын» хуудаһан бүхэн промышленность болон хүдөө ажахые түргэнөөр һэргээн бодхоолгын түгэс зоригоор, экономикые саашадань хүгжөөхэ гэһэн совет арадай хүсэл эрмэлзэлэр нэбтэрэнхэй байдаг бэлэй. Энээнине үнэншэмөөр батадхаһан үгэнүүд Л. И. Брежневэй «һэргэн хүгжэлгэ» гэжэ ном дотор бэшэгдэнхэй. «Запорожсталь» заводые һэргээн бодхоожо байгаа хүнүүдые зоригжуулха олон тоото хэрэгсэлнүүдэй дүнда хэблэлэй, тэрэ тоодо «Правда» газетын өгэ үүргэ, толотомо большевик үгын үүргэ нэрлэгдэнэн байна.

Тэрээнһээ хойшонхи сагта барилгын хүдэлмэриин айхабтар өгэ дэлисэ, промышленность болон транспортые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгэ, шэнэ газар ашаглалга, замбуулинай дайдые шэнжэлгэ болон атомай эльшэ хүсые амгалан тайбан байдалда хэрэглэхэ талаар совет эрдэм нарукын амжалтануудые тухай «Правда» үргэнөөр бэшэдэг байгаа.

II

Хүгжэлтэ түгэс социалис обществые СССР-тэ байгуулга хадаа манай партийн революционно-шэнэдхэн хубилгахы ажал ябуулгын, совет арадай шэн зоригто ажалай эсэсэй, шухалын шухала дүн мүн болоно. Социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын эгээл дээдын түйлалта КПСС-эй XXIV болон тэрээнһээ хойшонхи съезднүүдэй документнүүд дотор элирхэйлэн харуулагданхай, 1977 ондо баталагдаһан шэнэ Совет Конституци дотор батадхан бэшэгдэнхэй. «Правда», тэрэнэй хуудаһанууд — социализмын илан мандахын түлөө коммунистнуудай, хэдэн миллион хүнүүдэй баатар габьяата тэмсэлэй, олониитын ажабайдалаи бүхы һалбариануудта тэдэнэй бүхэдэлхэйн-түүхэтэ туйлалтануудай түүхэ бэшэг мүн болоно. Газетын туг дээрэ Эхэ ороной үндэр дээдын гурбан шагнал — Ленинэй хөөр орден, Октябрийн Революцийн орден ялардаг. Марксизм-ленинизмые тайлбарилан нэбтэрүүлгэдэ, ажалшадые коммунис өөдөр хүмүүжүүлгэдэ, социалис байгуулалтын ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын зоригтонуудые амжалтатайгаар бэелүүлэх хэрэгтэ совет арадые элсүүлгэдэ гарганан «Правдын» гайхамшагта габьянууд тэдэнээр тэмдэглэгдэнхэй.

Совет хэблэлэй түрүү эзргэдэ ябаһан «Правда» хүгжэлтэ түгэс социализмын мүнөөнэй үедэ КПСС-эй экономическа болон социальна политикые бэелүүлгэдэ али болохоор туһа хүргэнэ, ажалай, ажахы эрхилэлтын ба хүтэлбэрилгын түрүү онол аргануудые үсэд нэтэрүүгээр нэбтэрүүлнэ, совет хүнүүдые ажалда коммунис өөдөр хандадагаар, обществын урда үндэр харюусалгатай байхаар, буржуазна үзэл бодолой али болохо үзэгдэлнүүдгэ эбсэшэгүйгөөр хүмүүжүүлнэ.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбринүүдые тайлбарилха ба ойлгуулхаһаа, арбан нэгдэхи табан жилдэ болон бүхыдөө наяад онуудта хараалагдаһан түсэбүүдые дүүргэлгэдэ бүхы хүсэнүүдые элсүүлхэ ябадалда партидаа туһалхаһаа, улаасхооронды оршом соо буу зэбсэг үрдилдэн гаргалгые болоулха ба сэрэгэй ажуулые саран зайсуулхаһаа, эб найрамдал бэхижүүлхэ ба али алиндаа аша туһатай харилсаа холбоо хүгжөөхэнөө ондоо, бүри харюусалгатай, бүри шухала зорилго, бүхы маней хэблэлдэл адли, «Правда» газетэдэ байхагүй.

СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жилэй ойн бэлэдхэлые «Правда» үргэнөөр харуулна. Ленинскэ национальна политикын илан мандалга тухай статьянуудые, экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ талаар союзна республикануудай, бүхы ороной туйлалтанууд тухай очерк болон корреспонденциүүдые, совет арадуудай аха дүү бүлэ тухай, Советскэ Союзда ажаһуулха зол жаргал тухай бэшэгүүдые тэрэ энэ гайхамшагта ойн баярта зорюулна. Тиихэдээ 1982 оной түсэбтэ даабариануудые дүүргэхын ба улүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулна. СССР-эй 60 жилэй ойдо ажалдаа шэнэ амжалтануудтайгаар, экономикые эршэ түгэсөөр хүгжөөхын, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын ба, хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын, эрдэм техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэ түргэдэхэхын, түүхэй эд, түлишын-эльшэ хүсэнэй, ажалгай болон бусад нөөсэнүүдые алмаха гуримбэелүүдхын түлөө тэмсэлдээ бодото үрэ дунгүүдтэйгээр ерэхыень совет хүнүүдые газетэ урялна.

Уншагшадтай, хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй корреспондентнүүдтэй «Правдын» холбоон улам үргэдэнэ, бэхижэнэ. Мүнөө үедэ газетэ 10,7 миллион хэтэгээр барлагдан гарганагдажа байнхай. Жэл бүри 500—600 мянган бэшэг редакци абадаг байха юм. Уншагшадай конференциүүд саг үргэлжэ үнэргэгдэнэ. Бэшэгүүд, бэшэдэгэдэбхитэдэй саг үргэлжын уулзалганууд манай газетэдэ һонирхолтой мэдээсэлнүүдые үгэнэ, түрүү дүй дуршэл тараалгада болон дутуу дундануудые усадхалгада туһална, шэнэ темэнүүд болон адреснуудые хэлэжэ үгэнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа ниитын һанал бодолые гулидхан шэнжэлхэ арга олгоно, тиимэһээ тэрэниие бүридүүлгэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ хэрэгтэ туһа хүргэнэ бшуу.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ өөрынгөө элидхэн соо нухэр Л. И. Брежневэй онсо хани халуунаар элирхэйлэн дурдаһан совет журналистнуудта партийн даалгадаг этигэл найдабэри, тэдэнэй хүнгэн бэшэ ажалые үндэрөөр сэгнэлтэ хадаа манай газетын хүдэлмэрилэгшэдые өгэтэ зоригжуулна. Ленинскэ «Правда» партийн дайшалхы найдамтай орган, тэрэнэй трибуна, партийна хараа шугамые шууд сэхэрэ бэелүүлэгшэ байгаа, байнашье, хүдөдоо байхашье юм. Тэрэнэй түүхэ ба мүнөөнэй үүргэ хадаа партийна үндэр шэнжэ шанарай, залан сэхэ байлгын коммунизмын уг зорилгодо үнэн сэхэр алба хэлгын үнэншэмэ гэршэнүүд мүн болоно.

И. ВОРОЖЕЙКИН,
«Правдын» ахамад редакторай орлогшо, түүхын эрдэмэй доктор.

Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна пионерскэ эмхиин 60 жилэй ойдо

БИБЛИОТЕКЭДЭ УРИНАБДИ

Энэ жилдэ манай үхибүүд Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна пионерскэ эмхиингээ һайндэрые угтуулан, өгэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Бүхэсоюзна пионерскэ эмхиин байгуулагдаһаар 60 жилэй ой майн 19-дэ болохонь гэжэ, Тиимэһээ мүнөө үедэ республикымнай һургуулинууд, пионернүүдэй байшангууд, библиотекэнүүд эдэбхи өгэтэйгээр хүдэлнэ.

Манай республикын хүүгэдэй түбэй библиотекэ өгэ эдэбхитэйгээр энэ хүдэлмэридэ хабаадана. Библиотекын коллектив хүдэлмэриин элдэб олон онол аргануудые хэрэглэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. «Хүүгэдэй номой долоон хоног», республикын радио-викторина болон бусад хэмжэ ябуулганууд өгэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Үхибүүдэй номой долоон хоног соо «Пионер үетэнэй эстафетэ» гэжэ нэрлэгдэһэн литературно-хүгжэмтэ композици, «Пионерэй 60 жил» гэһэн утренник, викторина, үдэшэ бултаида һайшаагдаа. Энэ хэмжээ ябуулгануудта олон һурагшад хабаадаа. Республикымнай пионернүүд радио-викторинада эдэбхитэйгээр хабаадажа, олон асуудалнуудта тон зүбөөр, һайнаар харюусаһан байна. Бүхэсоюзна пионерскэ эмхиингээ түүхые пионернүүд һайнаар мэдэхэ байна гэжэ элирээ. Олон бэшэгүүд соогоо үхибүүд гансашье асуудалнуудта харюусаа бэшэ, тиихэдэ мүн зурагуудые, фото-зурагуудые эльгээгээ.

«Эхэ ороноо үгэһэн шинии түрүүшын тангариг», «Пионерэй ажабайдал» гэһэн ба бусад темэнүүдтэ зорюулагдаһан номуудай выставкэнүүдые эмхидхээбди. Тэрэшэлэн олон номой шэнжэлгэнүүдые, хөөрэлдөөнүүдые, викториануудые, элдэб олон альбомуудые шэмэглэхэ гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд мүнөө үедэ үнгэргэнэ. Эдэ хэмжээ ябуулганууд һайнаар бэлдэгдэнхэй. Түрүүшын пионернүүдтэй, пионер-героинуудтай, пионернүүдэй хүдэлмэритэй, Бүхэсоюзна пионерскэ эмхиин түүхэтэй үхибүүдые таниилсуулнабди. Манай библиотекарьнууд үхибүүдтэ эдэ түүхэнүүдые һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэдэг. Үхибүүд өгэ дуратайгаар библиотекэдээ ерэдэг болонхой. Юуб гэхэдэ, библиотекын үдэр бүхэн һонирхолтойгоор үнгэрдэг ха юм. Тиихэдэ пионернүүдэй номой харалга һаяар эхидхэнь. Үшөө олон хөөрэлдөөнүүдые, выставкэнүүдые бэлдэжэ байнабди. Тиимэһээ городой һургуулинуудай үхибүүдые библиотекэдээ ерэхыень уринабди.

Л. МУНКУЕВА,
хүүгэдэй республиканска библиотекын библиограф.

...ой районой Түнхэн промышленна ...ай магазинда Наталья Ивановна Усольцева, Александра Алексеевна Пашинина, ... Гармаева Догдоновна ажалладаг. Арбан жилэй дүнгөөр эдэ гурбан нүхэд хоёрдохи шатын дипломоор шагнагдаһан юм. Мүнөөшье тэдэнэр түсэбөө 120 процент дүүргэнэ. Коммунис ажалай нэрэ солодо хүртэһэн энэ коллективэй гэшүүд ажалайнгаа амжалтын түлөө райпотребсоюзай зүгһөө үнэтэ бэлэгээр оло дахин шагнагдаһан байна юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: магазинай наймаалагшад Н. И. Усольцева, Г. Г. Догдонова, Н. А. Пашинина гэгшэд.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Намай

ЖЭЛЭЛ БА ЭМЭЖЭЛЭЛ

ҺОНИРХОЛТОЙШЬЕ, ТУҺАТАЙШЬЕ

...ай түүхээр суглараналнууд тушаа тобдахэ гээшэ историоэрдэмэй мүнөөдэ... зорилго болоншье энэ хэрэгтэ мүнөөнотой анхарал ...даагүй байнаар. ...ой 1980 ондо Буряаой хэолэлээр гарганаВ. Б. Батоцыренов ...банов хоёрой «Бурят историографи» ...ой гарахада, ехэтэ ... байна.

...дагша хүдэлмэрийн Октябрийн болон ...орондохи граждан ...ториографи» гэһэн ...ы бүлэгтэ В. П. Гирин, Р. Ц. Цыбиковэй, ...цевай, Б. Б. ...ин, Д. Г. Бажеевэй, ...ептаевай хүдэлмэрийн ашаар Россин ...гэгдэнги заха гаһ нэгэндэ хэгдэнэн ...ай түүхые үргэнөөр ...ы, эрдэмтэд ехэ-ехэ ...шэлгэнүүдые бэлгэ ... юм. Тиихэдээ эрэ ...ө үеын үйлэ хэ...бириитануудые шэнэ...дэнгээ бата найдамболгоо гэжэ ...ниинь һаншаалтай. ...нжэлгын хүдэлмэрилгэ нэгэ үедэ олон ...бириитата документ...ааглагдаһан байха ...шэлэн буряад совет ...графи КПСС-эй съезд...ниидхэбринүүдһээ ...ад, түүхын гол асуу...ые шэнжэлэн үзэдэг ...ым. Шэнэ ажабайдал ...ым олон жилэй ба...дуршэлые шэнжэлхэ ...ын шухала. Хүн түүлтанууудаар ...ой агууехэ эрдэм— ...ленинизм манай ...хэрэгэй хүтэлбэри ...ылэ хэрэгүүдтэ зүб ...гэхэ арга олгоно. ...оной Октябрьда эхилһэн коммунизмын түлөө агууехэ тэмсэл үргэлжэлөөр...», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэн Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэһэн байха юм.

Дурсагдагша хүдэлмэриин «Буриад орондо социалис болон коммунис баигуулалтын түүхые шудалалга» гэһэн хоёрдохи оүлэг илангаа понирхолтой. Юуб гэхэдэ, Буриадан АССР-эй хүгжэлтэ, хүдөө ажахые коллективизациялга болон промышленностиие индустриализациялга; соёлой оангуулалта, буряад социалис нациин бии оололго, мүн республикын түүхээр хэгдэһэн тобшолхы шэнжэтэй хүдэлмэринүүд, баян материалнуудта үндэнэлэгдэн, һайнаар өөшэгдэнхэй. Мүнөө үедэ республикын бүхы научна эмхи зургаануудта 2000 гаран эрдэмэй хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо 42 профессор, эрдэмэй докторнууд, 620 доцент, эрдэмэй кандидадууд ажаллана. Манай хизаарай түүхын эдэб асуудалнуудаар 100 гаран кандидатска, 10 гаран докторско диссертацинууд хамгаалагдаһан байна. Эрдэмэй дүрбэдэхи доктор бүхэн түүхын талаар мэргэжэлтэ гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Тиимэһээ энэ асуудалда анхарал хандуулагдажа, тусхайтаар шэнжэлэгдэхэ ёнотой бшуу.

«Түүхын совет литературада 1917 оной урда тэёхи үеын буряад арадай түүхэ» гэһэн гурбадахи бүлэгтэ марксистско-ленинскэ шэнжэлхы онол аргаар эзбсэгжэһэн КПСС-эй XX—XXV съезднүүдэй шиидхэбринүүдые хүтэлбэри болгон, буряад түүхэшэд ехэ ажал хөө гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Ушарынь хадаа, тус бүлэгтэ Буряад ороной социально-экономическа хүгжэлтэ, буряад арадай Росситай һайн дурааараа нийлэлгэ, ламын шажан тухай, арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэ тухай асуудалнууд шэнжэлэгдэнхэй.

Суглуулгаринн авторнууд олон тоото монографинуудые, орошорануудые болон статьянуудые уншаһан, шэнжэлһэн байха юм. Тэрэнэй ашаар республикын түүхэ шэнжэлэгшэдые понирхуулдаг асуудалнуудаар тобшолхы шэнжэтэй очеркнуудые өгэшэ гээшэ. Олонхи хүдэлмэринүүдтэ сэгнэлтэ үгэхэдөө, авторнууд гансашье урда тээнь томилогдоһон материалнуудаи рецензинүүдые, зүүшэн хэлсэлгэнүүдые оаримгалаа бэшэ, мүн өөнэдынгөө тобшололнуудые хэлэн байха юм. Тус хүдэлмэри шэнжэлхы арга шадаоариингаа талаар үндэр хэмжэндэ хэгдэх гэжэ тэмдэглэхээр. Авторнуудай шүүмжэлхы ажаглалтанууд һайн үндэнэ баримтануудтай байна.

Бүхы дээрээ һайн сэгнэлтэдэ хүрэмэшье һаа, энэ хүдэлмэри зарим тэды дутагдалнуудтаи гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жишээлхэдэ, зарим гон шухала удха шанартай хүдэлмэринүүдые тобшоор харуулаад орхихо һэн. Мүн үгэнэн материалнуудай нуоарилые тодоор оаримталха баигаа.

Тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай историографие тусхай бүлэгтэ хаража үзэхэ оайгаа бшуу. Эдэ мэтын дутагдалнуудтаишье һаа, В. Б. Батоцыренов Б. Д. Лубсанов хоёрой хүдэлмэриин Буряад ороной түүхээр һонирхогшодой, тэрэниие шэнжэлэгшэдэй анхарал татаха байһаниинь дамжаггүй.

Н. ЕГУНОВ,
түүхын эрдэмэй доктор, профессор.
В. БОРОНОВ,
Б. ДОНДОКОВ,
түүхын эрдэмэй кандидадууд, доцентнүүд.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

АРАДУУДАЙ ДУРАСХААЛДА МҮНХЭ

ГАВАНА. Хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг Реглэ райондо Кубын хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ дүтэ газар бии юм. Энэ хадаа Ленинэй гүбэ болоно. Эндэ, оливкын модоной һүүдэртэ, Владимир Ильичэй бюст байдаг.

Кубадахи Ленинэй энэ газар түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдээр угаа баян юм. Дэлхэйн пролетариадай вождиин наһа барапан жилдэ Реглэн түрүү үзэлтэй мэр Антонио Бош хархис хүсэнүүдэй харата яоуулгануудые оуруушаажа, В. И. Ленин хадаа бүмбэрсэг дэлхэйн агууехэ эрхэтэн болоно гэжэ соносхоһон декрет гаргаа һэн. Хүдэлмэришэд болон таряашадай дэлхэй дээрэхи түрүүшын гүрэнэй үндэнэ һуури табигшын дурасхаалые ёнолон хүндэлхээ Гаванын олон мянгаад хүдэлмэришэд энэ гүбэ дээрэ сугларһан байгаа. Энэ үдэр эндэ оливка модон таригдаһэн.

Полициин хүдэлмэрилэгшэдэй, хархис хүсэнүүдэй солдадуудай хоро шараа бусалан, энэ модые отолжо хаяашье һаань, мэдэгдээгүй баатарнууд ами наһаяашье хайрлангүй, ондоо модо һуулгадаг байгаа бшуу. Тэрэ гэнэһээ хойшо Реглэдэхи Ленинэй гүбэ Майн 1-нэй заншалта митингнүүдые үнгэргэлгын газар болонхой.

Заншалай ёноор, Кубын ажалшадай профцентрэй урягаар кубын-совет хани барисаанай митинг Б. И. Ленинэй түрэһэн үдэр эндэ үнгэргэгдэдэг байна.

НЬЮ-ЙОРК. Ленинскэ үдэрнүүдтэ зорюулагдажа, социалис оронуудай хабарай заншалта кинофестиваль ООН-ой штаб-байшан соо нээгдэв. ООН-ой секретариадай дэргэдэхи «Ород помой клуб» тэрэниие эмхидхэнэн байна.

Байгша ондо тэрэ фестиваль «Буу зэвсэгүүдые хуряабал, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангажа шадахабди» гэһэн уряа доро үнгэрбэ.

СОФИ. Ленинскэ философийн үдэрнүүд Болгариин Хасково хотодо нээгдэбэ. БКП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Нийтын эрдэмэй болон социальна управлениин академи тэрэниие эмхидхээ.

ДЕЛИ. Дэлхэй дээрэхи түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй түйлаһан амжалтанууд, Советскэ Союзай, бусад социалис гүрэнүүдэй экономикын, эрдэм, соёлой хүгжэлтэнүүд, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй гайхамшагта илалтанууд—эдэ бүгэдэ марксизмын илан мандалгын толотомо гэршэ болоно гэжэ Индийн Коммунис партийн Национальна советэй секретарь Индрадип Синха ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

В. И. Ленинэй хүтэлбэри доро болоһон Агууехэ Октябрийн социалис революци Индидэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе үргэнөөр хүгжөөһэн байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглэв.

МЕХИКЭ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 112 жилэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Мексикын ниислэл хотодо болобо. Мексикын олониитын, политическэ олон партинуудай ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, эрдэм, соёлой болон искусствын ажал ябуулагшад тэрээндэ хабаадаһан байна.

ВАРШАВАДА БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

ВАРШАВА. СССР-эй ба ПНР-эй хоорондохи Хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндэ туһалалсалга тухай договорто гар табигдаһаар 37 жилэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Варшавада болобо. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, ЦК-гай секретарьнар, бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, мүн ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ветеранууд, Польшын ниислэл хотын ажалшад заседанида хабаадалсаа. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ, бүлгэмэй Түбэй правлениин түрүүлэгшэ А. П. Шитиков түрүүтэй Совет-польшын хани барисаанай бүлгэмэй делегаци, мүн СССР-һээ ПНР-тэ байдаг элшэн сайд Б. И. Аристов заседанида хабаадалсаһан байна.

Совет-польшын договор нэгэ нэгэеэ хүндэлэлгын, бээ дааһан байдалай үндэһөөр хоёр ороной хоорондохи холбооной, али бүхы харилсаанай, хани барисаанай гол ёһонуудые батадхаһан байна гэжэ ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Мадей суглараршадай урда үгэ хэлэхдээ тэмдэглээ. Договорто гар табилга манай арадуудай аша туһада харюусаа, хоёр ороной харилсаае хүгжөөхэ таарамжатай һайн арга нүхэсэлнүүдые нээгээ, Европодо эб найрамдал бэхижүүлгэдэ шухала туһа хүргөө.

Хүндэ хүшэр байдалда ороходоо, Советскэ Союзай зүгһөө туһаламжа, дэмжэлгэ абаха аргатай байһандаа үшөө дахин этигээбди гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлбэ. Социалис оронуудтай, нэн түрүүн СССР-тэй харилсаа холбоотой байһанайнгаа ашаар бэрхэшээл түбэгүүдһээ гаража байнабди.

Эб найрамдалые хамгаалан бэхижүүлхын тула Советскэ Союзтай, бусад аха дүү оронуудтай хамта арадай Польшо бүхы юумэ хэхэ юм. Эб найрамдал, СССР-эй арадуудтал адли, поляк арадта эгээл үнэтэй сэнтэй байна. Энэ талаар манай оронууд ниитэ нэгэн һанал бодолтой юм гэжэ З. Мадей үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

СКЮ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БЕЛГРАД. Югославиин Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай пленум эндэ болоо. СКЮ-гэй XII съездэй бэлэдхэлэй үндэнөөр тэрэ үзэл сурталай-политическэ гол шухала асуудалнуудые, СКЮ-гэй зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Л. Мойсов элидхэл хэбэ. СКЮ-гэй үзэл сурталай-политическэ хүтэлбэрилхы үүргын ашаар ороннай социалис хүгжэлтын материальна үндэнэ һуурине бэхижүүлгэдэ тодорхой үрэ дүнгүүдые туйлаа. Үнгэрһэн үе соо хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ аша туһые хараада абажа, СФРЮ-е хүгжөөлгын бүхы гол шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ парти хабаадаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэ ажал ябуулгыень олониитэ ажалшад үргэнөөр дэмжэһэн байна.

Гэбэшье элидхэлшын хэлэһэнэй ёноор, СКЮ-гэй ажал ябуулгада, тусхайлбал, үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэридэ зарим тэды дутуу дунданууд тодоолдоһон байгаа. Тэдэ экономическа байдалые муудхаагаа, улаасхоорондын байдалые түгшүүрилтэй болгоо. Социализмда зүрюу харша хүсэнүүд эдэ бэрхэшээл түбэгүүдые хэрэглэхые һэдэһэн байгаа. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, югослав арадай революционно туйлалтануудта, СФРЮ-гэй конституционно байгуулалтые буруу һүргэхын түлөө тэ

СССР 60 ЖЭЛ

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

ШЭНЭ БОРЬЁОГОЙ ШЭНЖЭ ШАРАЙ

Манай ороной ажалшад, социалис бүхы гүрэнүүдэй хүнүүд СССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула бэлэдхэл ябуулна. Урдань хаанта засагта дарлагданги байһан бага үндэнэ яһатанай түүхэтэ богонихон болзорто экономикоёо дээшэдүүлһэн, соёл болбосоролоо һэргээн һалбарууллһан ушарта Лечинэй, тэрэнэй байгуулһан алдарта Коммунис партиин үүргэнь ехэ юм.

Коммунис парти, агууехэ Ленинэй захяа заабариин ёһоор, Ленинскэ кооперативна түсэб бэелүүлээ. Мүнөө бүхы совет арад коммунизм байгуулжа байнхай.

Борьёо тосхоной урданай ба мүнөөдэрэй байдал, анхан нүүдэл һуудалтай хүнүүдэй, харин мүнөө Октябриин 60 жэлэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй Совет засагай жэлнүүдтэ ямар ажабайдалтай болооб гэжэ хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Тус колхозой мэдэлдэ 40 мянга гаран гектар газар бии. Октябриин революциин урда тээ гансал буряадууд ажаһуудаг бэлэй. Тэдэнэр нэгэ газарта 15—20 бүлөөр, олонхи айлнууд һэеы гэрнүүдтэ байдаг һэн.

Тэрэ үедэ үзэг мэдэхэ, уншажа шадаха оройдоол 5—6 хүнүүд тоологдодог һэн. 1922 он болотор эндэ нэгэшье һургуули байгаагүй.

Залуу Совет засагай туһламжаар 1922 ондо Борьёодо Сэлэнгын хушуунай гэгээрэлэй инспектор Ф. В. Каняевай захиралтаар гурбан классай эхин шатын һургуули нээгдэнэн юм. Монгол хэлэ, бэшэг мэдэдэг Ринчин Цыремпилов монгол ном хүн зондо заажа эхилэн байгаа. Мүн Алайрһаа ерэһэн Иван Богданович Васильев гэгшэ ород хэлэ заадаг һэн. Мүнөө багша Иван Васильевная гаран наһатай болонхой. Захааминай районой Бүргэ нютагта ажлаһууна. Эхин түрүүнэй һурагшад байһан Цыбик Балдановичай Гармаев, энэ дурдалгын автор мүнөө тусхаита пенсионернүүд болонхой. Бэшэниинь наһа баранхай.

Хуушанай заншалаар олонхи буряадууд үхибүүдээ дасанда үгэжэ, хубараг болгодог һэн. Тиихэдэ ламанар олон байгаа. Тэдэнэр нютагай хүн зоной хүүгүүн дээрэ амидардаг бэлэй. Гансал Дэрэстэйн дасанда 500 гаран, Юреөгэй дасанда 400 гаран лама тоологдодог һэн. Эдэ ламанар хадаа хүн зондо туһаламжа үзүүлнэбди гэһэн номнол ябуулжа, юрын зоной ухаае балартуулдаг, бурханда һүзэг түрүүлдэг байһан.

Буряадуудай угытэй ядуу байдалда байһаниинь мэдэзэжэ ааб даа. Олонхи айлнуудта һайн тэргэ, шухала хэрэгсэлнүүд үгы бэлэй. Эбэртэ бодо малынь, хонидынь ашаг шэмэ багатай, үүлтэр муутай һэн. Малнуудынь түхэреэн жэл соо хагданда бэлшэжэ амидарха. Үсөөхэн лэ буряадууд 0,5—1 десятина газар элдүүрилжэ, таряа таридаг байһан юм. Газараа муугаар элдүүрилһэнһэнь бүложо, биратай ургаса абтахагүй, тиимэһээ ороо-но таряегаар ходо дуталдадаг бэлэй.

Эндэ тэндэ тараһан үмсын жэжэхэн ажахынууд хүдөө ажахые саашадаһь хүргөөхэ хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулдаг байгаа. Тиин түрэл партимнай Ленинскэ кооперативна түсэб бэелүүлэн, түрүүшын колхозуудые эмхидхээ. Борьёогой «Овцевод» гэжэ нэгэдэмэл ажахы, Сэлэнгын аймагай Шанаа нютагай Калининай нэрэмжэтэ, Тамчиин «Одон», Үхэр-Шулуунай «Заветы Ильича» гэһэн хамтын ажахынуудай жэшээнүүд дээрэ хайшан гээд газараа олоной хүсөөр элдүүрилхэб гэһэн асуудал элирһэн юм. Борьёогой үргэн талада хони үсхэбэрилгын совхоз бии болгогдожо, нютагай хүн зоной эмхидэн нэгэдэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Борьёогой талануудта «Фордзон» гэһэн тректорай асарагдахада, гайхалтай үзэгдэл болоо һэн. Нютагаймнай хүн Дамдин Цынгунов тэрэ тректорай түрүүшын жолоошон байһан. Юрын буряад хүбүүнэй түрүүшын буряздаа гаргаһан ушар дэмбэрэлтэй бэлэй. Иигэжэ Борьёогой талада хүдөө ажахын хүргжэлтэ, техникэ зон» гэһэн тректорай асарагдахада, гайхалтай үзэгдэл болоо һэн. Нютагаймнай хүн Дамдин Цынгунов тэрэ тректорай түрүүшын жолоошон байһан. Юрын буряад хүбүүнэй түрүүшын буряздаа гаргаһан ушар дэмбэрэлтэй бэлэй. Иигэжэ Борьёогой талада хүдөө ажахын хүргжэлтэ, техникэ ашаглалга эхилээ һэн.

1930 ондо түрүүшын хамтын ажахы — Сталинай нэрэмжэтэ артель бии болгогдоо. Борьёогой талаар хамтын ажахынуудай эмхидхэгдэжэ эхилһые тодорхойгоор дурдамаар. Зүүн-Бэе гэжэ газарта «Сахаһхан Туяа» гэһэн хүдөө ажахын артель, Залаада — Сахьяновагай нэрэмжэтэ ТОЗ, Инзагатада — Ербановай нэрэмжэтэ, Жаргалантада — Калининай нэрэмжэтэ, Худагада — Б. Лубсановай нэрэмжэтэ, Дабхаота «Искра» гэжэ артель эмхидхэгдэһэн юм. Манай мүнөөнэй колхозой газар дээрэ бүхыдөө найман артель байгуулагдаһан гээшэ. Эдэ артельнүүдые хүтэлбэрилгэшэдөөр хубисхалай хэрэгтэ үнэн сэхэ, үгытэй зоной түлөөлэгшэд томилогдоһон байгаа. Тэдэнэр хамтын ажахынуудые аршалан хамгаалха, хүргөөхэ талаар бүхы хүсэ шадалаа элсүүлдэг һэн. Олонхидынь, жэшээлхэдэ, Дашижап Мункуев, Дамдин Иванов, Доржи Ванданов, Нейдан Данзанов, Гармажап Цырендоржиев гэгшэд түрүүшын колхозуудай эхи табилсаад, мүнөө үедэ шэнэ ажабайдагые һайхашаан, нютаггаа бүлоһон хубилалтануудтушаа бодомжолон, жарган ажаһуудаг лэ.

Борьёогой талын тэг дунда оршодог манай Октябриин 60 жэлэй нэрэмжэтэ колхоз хүргжэнги, оньһон техникээр баян ажахы мүн. Эндэ 30 трактор, 15 комбайн, ашаанай 20 машина ботон бусадшье олон техникэ бии. Урдань хүнэй гарай хүрөөгүй тала дайда ашаглагдан элдүүрилэгдэжэ, ороохоной ба тэжээлэй ургамалнуудай ургаса үгэдэг болонхой. Мүнөө колхоздо 11060 гектар газар элдүүрилэгдэнэ, 8100 гектар талмайда энэ жэлдэ ороохоной ба тэжээлэй ургамал таригдаха юм.

Колхозой мүнгэн олзо оршо 1981 ондо 1 миллион 190 мянган түхэригтэ хүрөө. Дүй дуршэл ехэтэй олон тоото механизаторнууд урган гараа. Тэдэнэй дуна «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор, оло дахин районой чемпион болоһон Пётр Гафьятович Халиулин, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор, 1981 ондо газар хахалха таланр чемпион болоһон Сергей Цыбенович Сагалеев, К-701 гэһэн хүсэтэ томо трактор жолоододог Бато Жимбеевич Балсанов гэгшэд шалгарна. Тэдэнэр үргэн шэглэлэй механизаторай мэргэжэл сүм шудаланхайнууд.

Манай колхоз хонин ажалай томохон ажахы болоно. 25 отарада 17500 гаран хонид болон хурьгад тоологдоно. Хонин ажалһаа колхоздо жэл бүри ехэхэн олзо оршо ородог гээшэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хонин ажалай эрхим шадабаритад урган гараа. Тэдэнэй дунда үнинэй хонишон Б. Л. Гомбожапов, Д. Р. Цыбиков, Ж. Г. Ишиев, Д. Э. Гомбоев, Ц. Т. Мункуев, В. Ц. Цыбикжапов, Б. Д-С. Дашиев, В. В. Гырылов гэгшэд онсо шалгарнад. Тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга жэлһээ жэлдэ абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Мүнөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ эрхим мэргэжэлтэй хонишод Жамбал Ишиев, Доржи Гомбоев гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 100—105 хурьга абаад, бүрин бүтэнеөр түлжүүлжэ байнхай. Эдэ хонишод СССР-эй 60 жэлэй ойе ажалай ехэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй.

Хонин ажалай хажуугаар эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэ урагшэтай. Хамтадаа табан зуу гаран эбэртэ бодо мал тоологдоно. Жэл бүри гүрэндэ хониной мяхан ба ноохон тушаагдахаһаа гадна, ехэхэн һүн, үхэрэй мяхан тушаагдадаг. Колхозой Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ һу һаалиин гүүртын коллектив СССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ.

Һэеы гэрнүүд үнидэ мартагданхай. Үндэр наһатай боложо ябаһан колхознигууд тиимэ гэрнүүд тухай мэдэхэ ааб даа. Олонхи колхознигууд шэнэ проектээр баригдаһан, һаруул һайхан гэрнүүдтэ түбхинэн оронхэй. Нэйман жэлэй һургуулиин үндэр гоё байшан, хирпичээр баригдаһан хоёр дабхар конторо, шэнэ магазин, 200 һууритай клуб, залуушуулай зунай сагта сэнгэдэг стадион гэхэ мэтэ бии. Колхозой түбтэ 50 автомашинын байха шулуун гараж, трактор, машинануудые заһабарилха хоёр мастерской бодхоогдохой. Мүн хүүгэдэй саадай барилга энэ жэлдэ дүүрэжэ, 60 үхибүүн эндэ ябажа эхилхэ юм.

Колхознигуудай үри хүүгэд һургуулинуудта, оронойнгоо олон хото, городуудай дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта һурана. Ажахыда дээдэ ба тусхай дунда мэргэжэлтэй 20 гаран хүн хүдэлдэг. Айл бүхэндэ радио, телевизор, электричество бии, олон колхознигууд хубиин автомашинатай, мотоциклтай болонхой.

Совет засагай, ленинскэ национальна политикын ашаар борьёогойхид жаргалта һайхан ажабайдалтай болоо. Энэ баримта хадаа агуу багшын хараа түсэбүүдэй бодото дээрэ бэелүүлэгдэжэ байһанай гэршэ мүн.

Борьёогой бүхы колхознигууд ажалдаа ехэ амжалтануудые туйлажа, СССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар эрмэлзэнхэй.

Ц. САГАЛЕЕВ,
РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша.

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи мэргэжэл дээшэлүүлдэг курсын байгуулагдаһаар арба гаран жэл боложо байна. Энэ үе соо ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Жэл бүхэндэ хүдөөгэй 450 гаран соёлшод мэргэжэлээ дээшэлүүлгын курсада һуража гарадаг юм. Жэшээлхэдэ, районой методическа түбэй хүтэлбэрилэгшэд ба методистнууд, түбэй гуримаар хүдэлдэг клубуудай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэд, клубуудые даагшанар, хүүгэдэй библиотекые даагшад болон бусад энэ жэлдэ мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна.

Дискотекэнүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй курсын хэшээлнүүд республика дотор анха түрүүшынхеэ һаяхан үнгэргэгдөө. РСФСР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи Научно-методическа бүхэрос-олон онол арганууудые, шэнэ син түбэй дискотекэнүүдэй методикын болон пропагандын таһаг ые даагша Н. И. Меринов энэ курсые хүтэлбэрилөө.

Эдиршүүлэй республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэд, методическа кабинедые даагша И. Д. Мункоева, методистнууд Н. Г. Романова, Л. П. Сабанова, хүүгэдэй республиканска библиотекын директор Л. В. Щепина, методическа кабинедые даагша И. Д. Фёдорова болон бусад соёлшодой мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хүдэлмэриндэ туһална.

Тиихэдэ методистнууд Л. И. Григорьева, О. И. Чупрова, Л. Н. Мышкина, О. Н. Бурлакова гэгшэд баян дүй дүршэлтэеэ соёлшодые саг үргэлжэ танилсуулжа байдаг. Соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин элдэб түхэлнүүдые тэдэнэр хэрэглэдэг байна.

Курсын методистнууд В. П. Киселёва, В. С. Зайцева гэгшэд ехэ хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэхээр.

Арадай музейнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй курсые май һарада үнгэргэхөөр хараалаханхайбди.

В. ГУНЗЫНОВ,
Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи мэргэжэл дээшэлүүлгын курсын директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республиканска үхибүүдэй библиотекын директор Л. В. Щепина ээлжээтэ хэшээл үнгэргэжэ байна.
Ю. ЗЯБЛИЦЕВАЙ фото.

ДЕКАБРИСТЫН ДУРАСХААЛДА

Уридшалан Янчукан гэжэ нэрлэгдэһэн түмэр замай станци БАМ-ай Буряадай участок дээрэ баригдажа байнхай. Мүнөө үедэ холо ойгуур мэдэзэжэ болоһон, суута Хойто-Муяын шэлын баруун хормойдо, түргэн урасхалта Ангархан голой эрьедэ түбхинэһэн шэнэ посёлок үдэр бүри үргэдэжэ байнхай. Эндэ түмэр зам баригшад, 15 километр утатай, онсо өөрсэ шэнжэтэй Хойто-Муяын тоннель малтагшад ажаһуудаг юм.

Ерээдүйдэ эндэ түмэр замай томохон станци бодхоогдохоор хараалагданхай. Тэрэнэй үйлэдбэриин бүхы барилгануудай, гэр байрын болон социально-соёлой объектнүүдэй генеральна проект Коми АССР-эй түлөөлэгшэд мүнөө зохёон табижа байна.

Эндэ һаяхан РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, Байгал шадар сүлэлгэдэ байһан декабрист Вильгельм Карлович Кюхельбекерэй нэрэ энэ станцида тусхай тогтоолоор олгобо. Тиигэжэ тус станци саашадаа **«Станция Кюхельбекерская»** гэжэ нэрлэгдэхэ болобо ха юм.

Арад зоной аша туйын түлөө хархис хаанта засагай урдаһаа бодоһон эрэлхэг зоригтой декабристнуудай нэгэн болохо В. К. Кюхельбекерэй нэрэ иигэжэ мүнхэлэгдэбэ гээшэ. Энэ шиидхэбриис манай нютагайхидай һайшаан угтаха байһаниинь дамжаггүй.

П. ЛОПОЕВ.

ҺУРАГШАДА—ГРАМОТА

Загарайн районой Онохойн хүргжэмэй һургуули хүдөө ажахын ажалшадта мэдэзэжэ болонхой. Энэ һургуулиин һурагшад болон багшанар СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концерт Эрхирэгэй, Первомаевкын, Үнэгэтэйн ажалшадта һаяхан харуулба. Энэ концертые хүргжэмэй һургуулиин багша Бато Цыренжапович Гомбоев хүтэлбэрилжэ, харагшадта ехэл һайшаагдаһан байна.

1-дэхи классай һурагша Сергей Волков Щорс тухай дууе гоёор дуулажа, Үнэгэтэйн сельскэ Советэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Энэ концерт соо хатар, дуунай бүлэгүүд цыган,ород, украин хатар, дуунуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэһэн байна. Онохойн хүргжэмэй һургуули сельскэ Советэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Эдэ ажахынуудай хүдэлмэришэд дахин-дахин ерэжэ байхыень, хүргжэмэй һургуулиинхидые уриһан байха юм.

А. БУДАЕВ.

ХООРНУУДАЙ ТООСООН

Хоровой бүхэроссин бүлгэмэй правлениин пленумэй тогтоолой ёһоор, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хоровой бүлгэмүүдэй хүргжэмтэ коллективүүдэй дунда конкурс-харалга мүнөө үедэ үнгэргэгдэжэ байна. Россин Федераци дотор хоровой 74 бүлгэм тоологдоно.

Хоровой республиканска бүлгэмэй коллективүүдэй конкурс-харалга П. И. Чайковскийн нэрэмжэтэ хүргжэмэй училищиин концертнэ зал соо апрелиин 16-да үнгэрөө. Забайкалиин шэмээшэгүүдэй арадай хоор, эхэнэрнүүдэй арадай камерна хоор, «Уряал» гэжэ һаяхан байгуулагдаһан буряад фольклорой ансамбль энэ хараалгада хабаадаһан байна.

Забайкалиин шэмээшэгүүдэй арадай хоор бултанда үнинэй мэдэзэжэ болонхой. 1967 ондо Буряадай хоровой бүлгэмэй дэргэдэ энэ хоор байгуулагдаһан юм. Буряадай АССР-эй соёлой габьяата худэлмэрилэгшэ М. И. Белокрыс энэ хоорые олон жэлдэ хүтэлбэрилнэ. «Во поле харчёвка», «Посеяли лебеду на берегу», мүн ород, шэмээшэг бусад дуунуудые энэ хоорой коллектив гүйсэдхөө.

Хормейстер М. Д. Хрущевагай хүтэлбэрилдэг эхэнэрнүүдэй арадай камерна хоор һонирхолтой программатай энэ хараалгада танилсуулба. Б. Ямпиловай «Эхэ ороноо магтанабди», В. Дамбаевай «Байгалай догшинууд», А. Андреевэй «Тайга дээрэ сэнхир һара» болон бусад дуунуудые жюрин, шагнагшадай анхаралда тэрэ дурадхаһан байна.

«Уряал» гэжэ ансамблиин программада дуу, хатарнууд олон байгаа. Ёохорой «Ягаруухай», «Айдуусай» гэһэн хатарнууд харагшадта, шагнагшадта яһала һайшаагдаа. Ансамблиин солист Степан Тармаков Ленин тухай буряад арадай дууе гоёор дуулаба. Энэ коллективые Буряадай АССР-эй соёлой габьяата худэлмэрилэгшэ В. Ц. Николаева, РСФСР-эй габьяата артистка Т. Е. Гергесова гэгшэд хүтэлбэрилнэ.

Е. ЗОРИКТУЕВА,
Буряадай АССР-эй хоровой бүлгэмэй харюусалгата секретарь.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ФЕСТИВАЛИИН ЛАУРЕАДУУД

ТАЛЛИН. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна XV кинофестиваль Эстониин нинслэлдэ боложо дүүрэбэ. Москвагай, Ленинградай, союзна республикануудай — Эсэгэ ороной кинематографай бүхы үеын түлөөлэгшэдэй бүтээһэн фильмүүдэй уран һайханай талаар үндэр хэмжээе жюри тэмдэглээ.

Экран дээрэ Ленидэ хабаатай темые һайнаар харуулһанай түлөө жюрин тусхай шан ба кинофестивалиин диплом кинодраматург Е. Габрилович болон режиссер С. Юткевичтэ олгогдоо.

Манай арадуудай дайшалхы хани барисаанда зорюулжа, совет ба монгол кинематографистнуудай буулгаһан «Через Гоби и Хинган» гэһэн фильм тусгаар шанда хүртөө.

«Мосфильмын» ба А. Довженкын нэрэмжэтэ Киевэй студиин сугтаа буулгаһан «Ярослав Мудрый» гэһэн түүхын фильм жюрин шагналаар бапал тэмдэглэгдэбэ. «Что посеешь...» гэһэн фильмые табиһан Эстониин залуу режиссер П. Симм уран һайханай эрхим фильмын түлөө жюрин шан абаа. Тус фильмдэ артист А. Кукумягиин наадаһан роль эрхим гэжэ мэдэрэгдэбэ.

«Две строчки мелким шрифтом» гэһэн фильмые табиһан Ленинградай В. Мельников эрхим режиссурын түлөө шанда хүртөө. Энэ фильмые буулгаһан оператор К. Рыжовой хүдэлмэри мүн лэ тэмдэглэгдээ. Үндэһэн уран зохёолой классик А. Венуэлисой рассказуудаар Литвагай кинематографистнуудай бүтээһэн «Дочь конокрада» гэжэ картина һайнаар табигдаа гэжэ мэдэрэгдэбэ. Тус фильмдэ актриса Н. Ожелитиин наадаһан роль эрхим гэжэ тоологдоо.

А. Довженкын нэрэмжэтэ студиин буулгаһан «Ночь коротка» ба Горькиин нэрэмжэтэ студиин буулгаһан «Праздники детства» гэһэн фильмүүдые хүүгэдэй ба эдиршүүлэй фильмүүдэй жюри нэгэдэхи шангуудаар шагнаба. «Время не властно» (Грузи) ба «Командармы индустрии» (Украина) гэһэн баримтата фильмүүд эрхим дээрэ тоологдоо.

СССР-эй ба Эстониин зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй холбоонуудай болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд кинематографистнуудта шангуудыг болон дипломуудые мүн лэ барюулаа.

(ТАСС).

БАРИЛГАШАДАЙ СПАРТАКИАДА

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын хүдэлмэришэдэй үбэлэй III спартакиада Шэнэ-Уоян тосхондо боложо дүүрэбэ. «Труд» бүлгэмэй областной советэй түрүүлэгшэ Р. Я. Якубов түрүүтэй 7 хүнһөө бүридэһэн судейскэ бригада энэ спартакиадые үнгэргэхэдэнь, БАМ-ай барилгашадта туһалһан байгаа.

Мүрысөөнэй ахамад судья — «Нижнеангарсктрансстрой» трестые эрхилэгшэ Ф. В. Ходаковский спартакиадые нээхэдээ, тэрээндэ хабаадагшадые халуунаар амаршалба.

Спортын 6 зүйл спартакиадын программада оробо. 600 гаран хүн спартакиадада хабаадаһан байна. ЛитБАМстройн эбтэй эетэй команда столой теннисээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ илалта туйлаба.

Баскетболоор эрэшүүлэй команданнуудай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Северобайкальск хотын НАТС автобазын команда нэгэдэхи һуури эзэлээ. Шэнэ-Уоян тосхоной 572-дохи барилга-хабсаралгын поездын баскетболист басагад эрхимлэбэ.

Шайбатай хоккейгээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөн илангаяа һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ болобо. 581-дэхи барилга-хабсаралгын поездын хоккеистнууд илалта туйлаа.

Северобайкальск хотын 575-дахи барилга-хабсаралгын поездын команда ГТО-гой үбэлэй олон зүйлөөр, мүн санын урилдаагаар түрүү һуури эзэлһэн байна.

Гурбан үдэрэй мүрысөөнэй дүнгүүдээр Шэнэ-Уоян тосхоной 572-дохи барилга-хабсаралгын поездын суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлжэ, үбэлэй гурбадахи спартакиадын чемпион болобо. 581-дэхи барилга-хабсаралгын поездын спортсменүүд — хоёрдохи, 608-дахи СМП-гэй түлөөлэгшэд гурбадахи һуурида гараа.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестдэ физкультурно-олониитын хүдэлмэри ажалай бүтээсые дэшэлүүлгын, барилгашадай урда парти, правительствын табиһан даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэлгын гол арга нүхэсэл болодог байна гэжэ спартакиадын дүнгүүд элирхэйлэн харуулба.

С. ЛОМАЕВ,
прибор бүтээлгын нэгэдэлэй физкультура ба спортын советэй инструктор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүүлһэн командынхид урматай.
В. СМИРНОВОЙ фото.

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй зургаадахи наадан шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Леонов — Шандибаев хоёрой наадан сугларагшадай анхарал илангаяа ехээр татаа. Ушарынь гэхэдэ, уулзалгын үрэ дүн тон шухала удха шанартай байба. Хэрбээ М. Леонов шүүбэл, түрүү һуури эзэлжэ ябаһан нүхэрөө хүсэхэ ёһотой байгаа бшуу.

Хараар наадагшын хүбүүдэй хюлгын тэгэн дундуур урагшаа добтолжо ороходонь, М. Леонов мориёо хоёр хүбүүгээрнь андалдаха баатай болоо. Теэд энэнь шанга добтолгыень зогсоожо шадабагүй. Һүүлшын арбан ябадалай үлөөд байхада, тэдэнэй наадаха сагынь дүүрэшоо. Эгээл эндэ О. Шандибаев бодо үлүүтэй боложо, илалта туйлаһан байха юм

Митыпов — Леонов хоёр сицилианска хамгаалалта наадаба. Баяр Митыпов абаһаар лэ булюу байдалтай боложо, хубүүень шүүгээд, мүрысөөнэй таблицада эзэлжээтэ очкогоо бэшүүлбэ.

Елсуков — Нагаслаев хоёрой партида хюлгын захаар үрдилдөөтэ добтолгонууд хэгдээ. Булюу байдалтай болохын тула хараар наадагшань тэргэнүүдээ андалдахые хүсэһэн байгаа. Зүгөөр И. Елсуков һэримжэтэй хёрхоор наадажа, тэргэнүүдээ андалдангүй тэнсэһэн байха юм.

Андреев — Буруев хоёрой партида сагаанаар паадагшань илажа гарахыч тула ехэ оролдолго гаргаа. Бэрсэнүүдэйгээ үлэхэдөө, үлүү хүбүүтэй байһан Африкан Андреев илажа гараа.

Митупов дүрбэдэхи партидаа дахинаа урагшагүйдөө. Сицилианска хамгаалалтада нааданай эхиндэ эршэмтэйгээр добтолхые оролдожо, мориёо хубүүгээрнь андалдажархиба. Илалта туйлаха дүтэлөөд байһан аад, буруу ябадал хэжэ шүүгдэшоо. Энэнь ехэл гэмшэлтэй. Теэд яахаб, спорт хадаа спорт ха юм даа.

Зургаан нааданай һүүлээр Буряадай хүдөө ажахын институтай багша Олег Шандибаев 6 очкотой түрүүлжэ ябана. А. Андреев — 5, Б. Митыпов — 4,5, Б. Буруев, М. Леонов, А. Рушаков, А. Шагжиев гэгшэд Митыповнэй хахад очкогоор гээгдэжэ ябана.

В. ХАХАНОВ.

ЭХИНҺЭЭ ЭДЭБХИ АБАБАЛ...

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» апрелиин 17-до үнгэргэгдэһэн 16-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха»: 11 — волейбол, 14 — академическэ һэлюурдэлгэ, 15 — байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ, 20 — далбагата спорт, 26 — табан зүйлэй мүрысөөн, 30 — хүндэ атлетикэ.

«36-һаа 5-ень тааха»: 16 — мори урилдаан, 22 — уһа руу һүрэлгэ, 26 — табан зүйлэй мүрысөөн, 29 — стендовэ буудалга, 34 — ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей.

(ТАСС).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02383 Заказ № 95. Индекс 590

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан. Кремльдэ болоһон заседаан — ТАСС-ай материал. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ һөөр 112 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада болоһон баярай заседани дүнхэр Ю. В. Андропов. «Ленинизм — олониитын революционно эршэ хүсэлдэ зохёохы ажал ябуулгыень барагдашагүй эшэ үндэсмүн» гэһэн элидхэл. РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумдэ. ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһан. «Ленинизм — олониитын революционно эршэ хүсэлдэ зохёохы ажал ябуулгыень барагдашагүй эшэ үндэсмүн» гэһэн элидхэлэй тэмдэглэгдэнэ». «Эрхимэй эрхий дэбжүүлэгдэнэ» — материалнуудай суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһан. «Шухала һалбарин» ТАСС-ай материал. «Ильичтада сруулһан хубитаан». И. Кузнецовагай статья. Ленинын саанаһаа телетайп абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһан. «Замбуулинай онгосонуудай». АПН-эй материал. «Хүүхэдтэ оркестр» — О. Русовагай статья. Соносхолиин ба мэдээсэлнүүд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикан торнай сэлмэг байха, ноойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5-метр хүсэтэйгөөр һалхилна. Үдэртөө 15—20, зарим онуудаар 6—11 градус дулаан байха.

Улаан-Үдэдэ шиигэ ноойтон орохогүй. Баруун тээһээ ирэ лаханаар һалхилха. Үдэрт 17—19 градус дулаан болохо.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. **Орбита.** 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.35—Үглөөнэй гимнастика. 10.00— «Цемент»—уран һайханай фильм. (1-дэхи ба 2 серия). 12.20—Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ һонин. 15.30—Эрдэлгэрүүлгын фильм. 15.50—Ород хэлэн. 16.20—Самбо. Орилдаагаар Европын чемпионат. Болгариһаа дамжуулаха. 16.55—«Москва ба москвичид». 17.25—«Шатарайгуули». 18.10— Мультфильм. 19.00—ВЛКСМ-эй XIX съезд делегадуудтай уулзалга. 19.30—«Мүнөөдэр—туби дэлхэй дэрэ». 19.50—«Арадай аялгууд». 20.05—Хоккейгэр хэйн чемпионат. Швециин ЧССР-эй суглуулагдамал манданууд. Финляндиһаа дамжуулагдаха. 20.30—«Труд». Время Польшиг—барилга». Авторынь В. Дуйнов. 22.00—«Время». 22.35—СССР-эй ГАБТ-ын скрипачнуудай ансамблиин концерт. СССР-ийн арадай артистнууд И. Архипова, Ю. Гуляев һабаадаа. 00.25—«Мүнөөдэр—тэмдэлхэй дээрэ».

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. **Орбита.** 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—Б. Н. Левой. «Ёһото хүн тухай весть». 13.30—Түүхэ. 4-дэхи класс. «Эсэгэ ороной хамгын Агууехэ дайнай эдир тарнууд». 14.00—Р. Гамзатовай лирикэ. 14.30—«Звездочка». 15.05—Түүхэ. 9-дэхи класс. «Коллективизациин хараагам». 15.45—«В. И. Ленин. Образ совет уран зураг кусствада». 16.20 — Астрономи. 10-дахи класс. «Галактика». 16.50—Шэнэ һонин. 17.05—Дамжуулгын программа. 17.20—Шэнэ һонин. 19.30—«Нүгоор аяншалгын клуб». 20.00—«Сугтаа—эбтэй бүлэбди». 20.35—«Амгалан нойрсогтыгуй шуу!». 21.15—Футбол. СССР-эй чемпионат. Жүүдэн—«Спартак» (2-дохи тайм). 22.05—«Время». 22.35—«Северный вариант» — уран һайханай фильм.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮ

«Спортлотонуудай» апрелиин 17-до үнгэргэгдэһэн 16-дахи тиражай дүнгүүд. Спортивна лотерейн. Бүхэросоюзна управлени сосолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 601.729 билет 0 багүй, табан номер (31 точка) таагшад—1.758 тираж, дүрбэн номер (1 карточка) тааһан хүнүүд—1 түхэриг, гурбан номер (24.119 карточка) таагшад—1 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 3.214.532 билет 0.

Табан номер (9 карточка) тааһан хүнүүд—10.000 хэриг, дүрбэн номер (2 карточка) таагшад—148 хэриг, гурбан номер (74 карточка) тааһан хүнүүд—1 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 16-дахи тиражай шүүбэринүүд апрелиин 28-һаа майн 28-ныг лотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

Редакторай орлогч И. Р-Д. ОЧИРОВ.